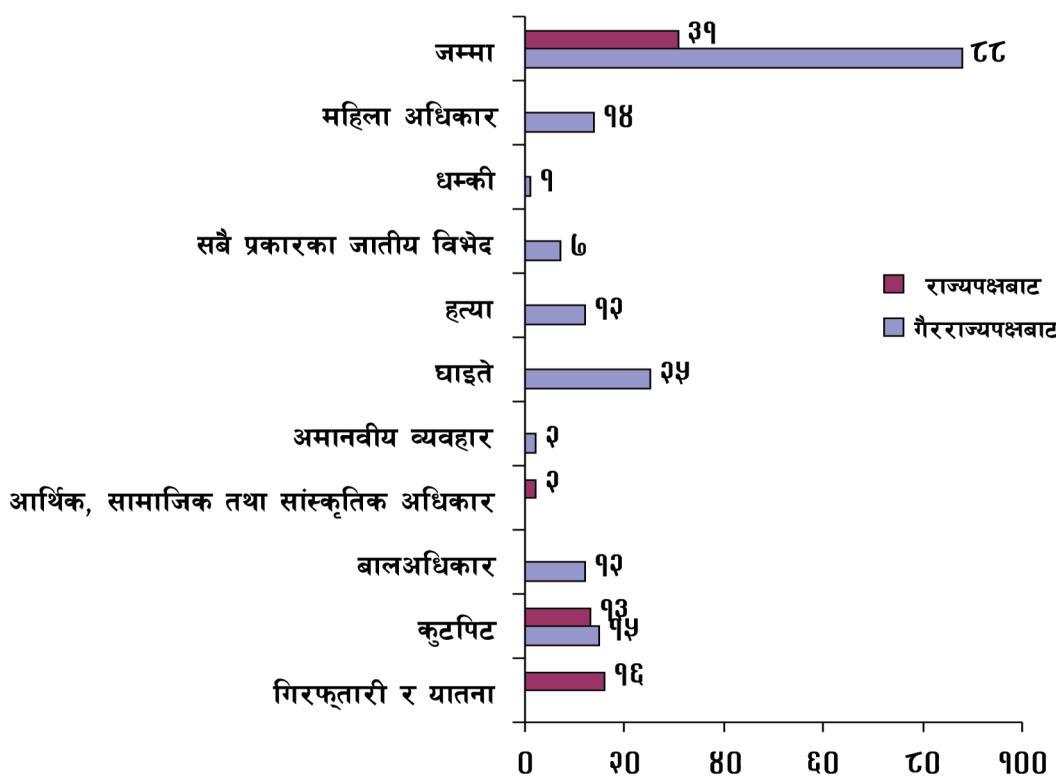

सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्र मानवअधिकार स्थितिसूचक

वर्ष २, अङ्क २
असार २०६९

विगत तीन महिनाको मानवअधिकार स्थिति (अप्रिल-जून २०१२)

सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रद्वारा सम्पन्न विविध क्रियाकलापहरू

मानवअधिकार अवस्था विश्लेषण

**मानवअधिकार र सामाजिक न्यायका निम्नि
अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)**

सुदूरपश्चिमाञ्चलद्वारा प्रकाशित

सल्लाहकार

बहुकराज जोशी

संयोजन/सम्पादन

कृष्णबहादुर वि.क.

विशेष सहयोगी

सुरबहादुर परियार

त्यवस्थापक

**राजकुमार चौधरी
रामबहादुर चौधरी**

हेम चण्डा

हरिबहादुर वि.क.

फोटो

इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि

उत्तरबेहडी

धनगढी, कैलाली

फोन : ०९९-५२२५७६/५२१४४६

फ्याक्स : ०९९-५२३२४४

Email: dhangadhi@insec.org.np

Website: www.inseconline.org

मुद्रक

सिद्धार्थ अफसेट प्रेस प्रा.लि.

धनगढी, कैलाली, फोन: ०९९-५२३४९९

इन्सेक सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय, धनगढीले यस क्षेत्रको मानवअधिकारको स्थितिका बारेमा जानकारी गराउने उद्देश्यका साथ त्रैमासिक रूपमा यस प्रकाशनको आरम्भ गरेको छ। मानवअधिकारको चित्रण गरिएको यस प्रकाशनबाट सरोकारवालाहरू मानवअधिकारको अवस्थाका बारेमा जानकार रहने आशा गरिएको छ। सन् २०१२ अप्रिलदेखि २०१२ जुनसम्मको अवधिमा भएका मानवअधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाहरूलाई समावेश गरिएको छ। यस क्षेत्रका इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिहरूले प्रत्यक्ष अनुगमनबाट प्राप्त गरिएका प्रतिनिधिमूलक सूचनाहरू यस प्रकाशनमा समावेश गरिएको छ।

बिगत वर्ष भैं यस वर्षका तीन महिनामा पनि यस क्षेत्रको मानवअधिकारको अवस्थामा सुधार आउन सकेन्। यस अवधीमा प्रशस्त घटनाहरू भए। अपराधका घटनाहरूलाई राज्यका निकायहरूले कम गर्न सकेनन्। यस क्षेत्रमा बितेका तीन महिनामा गैरराज्यपक्षद्वारा १२ जना व्यक्तिहरूको हत्या भयो। बालअधिकार र महिला अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरू प्रशस्त मात्रमा सार्वजनिक भए। यस अवधीमा पनि बालअधिकार र महिला अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरूमा कमी आउन सकेन।

सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा यस अवधिमा १ सय १५ जना व्यक्तिहरू पीडित हुन पुगे। जसमध्ये ८ जना महिला र २३ जना पुरुष गरि जम्मा ३१ जना राज्यपक्षबाट पीडित भए। यसै गरि गैरराज्य पक्षबाट ३८ जना महिला र ५० जना पुरुष गरी जम्मा ८८ जना पीडित भए।

छ ठूला महासन्धीका आधारमा यसअवधीमा नागरिक तथा राजनितीक अधिकारबाट ३७ जना, आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक अधिकारबाट २ जना, बालअधिकारबाट १२ जना, महिलाअधिकारबाट १४ जना र जातिय विभेद विरुद्धबाट सात ७ गरी जम्मा ६२ जना पीडित भए।

बन्द, आमहड्तालको मारबाट यस क्षेत्रका जनताहरू मुत्त छुन सकेनन्। समग्र सुदूरपश्चिम एक प्रदेशको माग राख्दै अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर र थारुहट प्रदेशको मागराखी थारु सयुक्त सङ्घर्ष समितिले ०६५ वैशाख १४ गतेदेखि सुदूरपश्चिम बन्दको घोषणा गरी मञ्चका कार्यकर्ताहरूले विद्यालय, पसल, उद्योगधन्दा बन्द गरे। बन्दको क्रममा बालबालिकाहरू प्रत्यक्ष मारमा परे। बन्दको क्रममा यस क्षेत्रका बिद्यालयहरू बन्द हुँदा विद्यालयमा अध्ययनरत लाखौ बालबालिकाहरू पठनपाठनबाट बन्दित भए।

यस अवधीमा तुलनात्मक रूपमा राज्यपक्ष भन्दा गैरराज्य पक्षबाट बढी मानवअधिकार ज्यादतीका घटनाहरू भए। यसले कानुनी शासनलाई चुनौती दिएको प्रष्ट हुन्छ। तसर्थ मानवअधिकारको संरक्षण र सम्बद्धनका लागि राज्यपक्ष बढी जिम्मेवार हुन जरूरी छ र राज्यले आफ्ना संयन्त्रहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचान गर्न आवश्य देखिन्छ। नागरिकले समेत आमनो दायित्व र कर्तव्यलाई मनन गर्दै मानवअधिकारको संरक्षण र सम्बद्धनका लागि पहल कदमी हुनु आवश्यक छ। यसका लागि हामी सबै आग्रह गर्दैछौं।

यस प्रकाशनलाई अभ्यरिमार्जन गर्नका लागि यहाँबाट हामीले सुभाव तथा सल्लाहको अपेक्षा समेत गरेका छौं। बिगतमा भैं यहाँहरूको सुभाव, सहयोग र माया इन्सेकलाई प्राप्त हुने बैं छ भन्ने विश्वास सहित।

खडकराज जोशी
क्षेत्रीय संयोजक

सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको मानवअधिकार : तीन महिनाका प्रतिनिधिमूलक घटना

(०६८ चैत १९ तदनुसार अप्रिल २०१२ देखि ०६९ असार १६ जुन २०१२ सम्म)

नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार

सम्मानित रूपले बाँच्ने अधिकार

हत्या

अन्यबाट

अछाम

सिद्धेश्वर गाविस-१ साँफेहाटबजारका ३८ वर्षीय मेघराज तिवारीले ०६९ असार १४ गते राती घरमा सुतिरहेकी आपनै ४ वर्षीय छोरी सरस्वती तिवारीको टाउकोमा ढुइगा प्रहार गरी हत्या गरे। घटना लगतै प्रहरीले तिवारीलाई नियन्त्रणमा लियो। पीडक तिवारीले ०६९ असार १३ गते पत्नीलाई कुटपिट गरेपछि उनकी पत्नी छिमेकीको घरमा गएपछि त्यो रात तिवारी दुई जना छोराछोरीसँग सुतेका थिए। पत्नीसँग झगडा भएपछि घरमा रहेको टेलिमिजन सेट समेत तिवारीले तोडफोड गरेको र छोरीको आफैले हत्या गरेको पनि तिवारीले स्वीकार गरेको प्रहरीले जनायो। मृतक बालिकाको शवलाई ०६९ असार १४ गते जिल्ला अस्पतालमा पोष्टमार्टम पछि आफन्तको जिम्मा लगाइएको र तिवारीलाई थप अनुसन्धानका लागि प्रहरी हिरासतमा राखिएको प्रहरीले जनायो।

घनकी/कुटपिट

राज्यबाट

कैलाली

अखण्ड सुदूर पश्चिम र थारुहट कार्यकर्ताहीच भएको फडपमा परि घाइते भएकाहरूलाई भेटघाट गर्न धनगढी स्थित सेती अञ्चल अस्पतालमा जाने क्रममा अस्पतालको गेट अगाडी उत्पन्न विवादका क्रममा ०६९ वैशाख २९ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलालीका प्रहरी निरीक्षक उद्वसिंह भाटको नेतृत्वमा रहेको प्रहरी टोलीले लाठी प्रहार गर्दा फुलवारी गाविस-७ निवासी नेपाल तराई थारुहट पार्टीका केन्द्रीय अध्यक्ष ३५ वर्षीय लक्ष्मण थारु, धनगढी नपा-१ निवासी नेकपा एमालेका जिल्ला अध्यक्ष ४२ वर्षीय होरीलाल चौधरी, थारुकल्पणकारी सभा कैलालीका ४० वर्षीय प्रभात चौधरी घाइते भए। घाइतेहरूको उपचार सेती अञ्चल अस्पताल, धनगढीमा भएको थियो। लक्ष्मण थारु लगायतका नेताहरूले जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीद्वारा परिचालित प्रहरीको गस्ती टोलीमाथि आक्रमण गर्न थालेपछि उनीहरूलाई नियन्त्रणमा लिन लाठी प्रहार गर्नु परेको प्रहरी निरीक्षक उद्धव सिंह भाटले बताए। घाइते भएका आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई भेटन गइरहेको अवस्था प्रहरीले आफूहरूलाई भेटघाट गर्नवाट वन्चित गरेपछि भेटन पाउनु पर्ने माग राखेपछि प्रहरीले आफूहरू माथि कुटपिट र दुरव्यवहार गरेको थारु नेताहरूले बताए।

थारुहट संयुक्त सङ्घर्ष समितिका कार्यकर्ताहरूबाट

कैलाली

पहलमानपुर गाविस-१ का २२ वर्षीय सन्देश बोगटी र २३ वर्षीय जड्ग थापाले थारुहट संयुक्त सङ्घर्ष समितिका

कार्यकर्ताहरूले सडकमा राखेको ढुइगा हटाएको आरोपमा ०६९ वैशाख १ गते थारुहटका कार्यकर्ताहरूले उनीहरूलाई कुटपिट गरे। कुटपिटबाट सामान्य घाइते भएका बोगटी र थापाले घोडाघोडी अस्पताल सुखबडमा सामान्य उपचारपछि घर फर्केको इलाका प्रहरी कार्यालय, सुखबडका इन्स्पेक्टर कर्ण चन्द्रले जानकारी दिए। थारुवान पक्षधर तथा एमाओवादीका कैलाली जिल्ला समिति सदस्य समेत रहेका सुयोग चौधरीले आफूहरूले कुटपिट नगरेको तर सम्भार्इ बुकाई मात्र गरेको बताए।

अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरबाट

कैलाली

धनगढी नपा-५ जाईका २२ वर्षीय प्रेम चौधरीलाई ०६९ जेठ ३ गते राती अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर युवाहरूको समूहले उनकै घर अगाडी कुटपिट गरी गम्भीर घाइते बनाए। घरमा सुतिरहेको चौधरीलाई चिनेको आवाजमा नाम पुकारेर बोलाएपछि बाहिर आएपछि एकासी १५ जना जितको युवाहरूको समूहले एकछिन काम छ भनी लागेर घर अगाडी लब्बी चौहाहमा कुटपिट गरेको पीडितले बताए। घाइते चौधरीको उपचार सेती अञ्चल अस्पतालमा भएको थियो। घाइतेको टाउकोमा सात टाका लगाइएको उनका छिमेकी रूपलाल चौधरीले जानकारी दिए। घटनाका सम्बन्धमा पीडितले बडा प्रहरी कार्यालय, धनगढीमा मौखिक जानकारी दिएको भए पनि पीडकहरूलाई गिरफ्तार गर्न नसकिएको सई बजिर सिंह धार्मीले बताए।

धनगढी नपा-१ निवासी थारु कल्याणकारी सभाका कैलाली जिल्ला सभापति प्रभात चौधरीलाई ०६९ जेठ ३ गते साँझ अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरहरूले धनगढी पार्कोडमा आक्रमण गरी घाइते बनाए। आक्रमणबाट उनको बायाँ आँखामा चोट लागेको थियो। चौधरीको उपचार स्थानीय मेडिकलमा भएको पीडितले बताए। धनगढी क्याम्पस चोकबाट थारु संयुक्त सङ्घर्ष समितिले निकालेको मसाल जुलूसलाई धनगढीको एलएन चोकमा गएर प्रहरी गस्ती टोलीले अगाडी बढ्दन नदिएपछि प्रहरी र थारु कार्यकर्ताहरू बीच तनाव भएको थियो। यसै क्रममा भएको भागदौडमा अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरले चौधरीलाई बाटोमा हिँडिरहेको अवस्थामा आक्रमण गरेका थिए। आक्रमणकारीहरूको पहिचान नभएका कारण आफूले कहिं कैतै उजुरी नदिएको पीडित चौधरीले बताए।

भडपबाट

कञ्चनपुर

झलारी गाविस-४ नौखरी निवासी थारुहट कार्यकर्ता सोनीदेवी डगौरा, श्रीपुर गाविस-१ का प्रताप चौधरी, प्रवेश चौधरी र रामभरोप राना ०६९ वैशाख २६ गते थारु संयुक्त सङ्घर्ष समिति, कञ्चनपुरका कार्यकर्ता र अखण्ड सुदूरपश्चिमका समर्थकहरू बीच भएको भडपमा परी घाइते भए। थारु संयुक्त सङ्घर्ष समिति,

कञ्चनपुरले अग्राधिकार सहितको स्वायत्त थारूवान राज्यको माग राख्दै गरेको विरोध प्रदर्शनमा सहभागी भई घर फर्किरहेको अवस्थामा दुवै पक्षबीच भलारी गाविस-७ भलारी बजारमा राती आठ बजे भएको झडपमा परी उनीहरू घाइते भएका थिए। घाइते सबै जनाको टाउकोमा चोट लागेको थियो। घाइतेहरूलाई उपचारका लागी नेपालगञ्ज मेडिकल क्लेज कोहलपुर लगेकोमा सोनीदेवी डगौराराको कोहलपुरमा उपचार हुन नसकेपछि काठमाडौंमा उपचार गरिएको थियो। पीडितहरूले कहीं उजुरी दिएनन्।

सुडा गाविस-१ लालपुरका ६० वर्षीय रामसिंह गिरी ०६९ जेठ द गते थारूहटका कार्यकर्ता र अखण्ड सुदूरपश्चिम समर्थकहरू बीच भएको झडपमा परी घाइते भए। झडपका क्रममा थारूहटका कार्यकर्ताहरूले लाठी प्रहार गर्दा गिरी घाइते भएका थिए। घाइते गिरीलाई ०६९ जेठ द गते नै महाकाली अञ्चल अस्पतालमा उपचारका लागि ल्याइएको थियो। महाकाली अञ्चल अस्पतालमा उपचारपछि उनी घर फिर्ता भए।

कृष्णपुर गाविस-१ गुलरियामा ०६९ जेठ द गते साँझ थारूहट कार्यकर्ता र स्थानीयबासीहरू बीच भएको झडपमा परी ७ जना घाइते भए। आन्दोलनमा सहभागी थारू सङ्घर्ष समितिका एक महिला कार्यकर्तालाई पहाडीमूलका स्थानीय वासिन्दाहरूले जिस्काएको विषयमा स्थानीयबासी र थारूहट कार्यकर्ताहरू बीच गुलरियामा झडप भएको थियो। झडपमा परि कृष्णपुर गाविस-१ गुलरिया का ४१ वर्षीय विष्णु सिंह, ३३ वर्षीय भोजी भाट, २९ वर्षीय शिवराज सार्की लगायतका सातजना घाइते भए। आन्दोलनरत थारूहटका कार्यकर्ताहरू र स्थानीयबासी बीच झडप हुन थालेपछि स्थितिलाई नियन्त्रणमा लिन प्रहरीले पाँच सेल अश्रुरायाँस फायर गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका इन्सेप्टर जानवहादुर बिष्टले बताए। झडपमा सामान्य घाइते भएकाहरूको उपचार ०६९ जेठ द गते नै स्थानीय मेडिकलमा भएको थियो। पीडितहरूले भने कहीं कतै उजुरी दिएका छैनन्।

अन्यबाट

कञ्चनपुर

थारू सङ्घर्ष समितिले आह्वान गरेको बन्दमा थारूहटका कार्यकर्ताहरूले महेन्द्रनगर बजार बन्द गराउने क्रममा ०६९ जेठ ७ गते बन्दकर्ता र व्यापारीबीच भएको झडपमा परी भिमदत्त नपा-१ निवासी थारू सङ्घर्ष समितिका सदस्य २७ वर्षीय दशरथ चौधरी घाइते भए। सोही झडपमा परी भिमदत्तनपा-४ निवासी स्थानीय व्यापारी ३५ वर्षीय हरीप भट्ट पनि घाइते भए। घाइतेहरूको ०६९ जेठ ७ गते महाकाली अञ्चल अस्पतालमा सामान्य उपचार भएपछि उनीहरू सोही दिन घर फिर्ता भएका थिए।

गैरकानुग्री गिरफ्तारी

डोटी

दिपायल सिलगढी नपा-७ का २० वर्षीय लवराज भट्टराई, सोही नपाका २२ वर्षीय सुरेन्द्र नेपाली, २४ वर्षीय सिताराम दमाई, २६ वर्षीय ईश्वर कठायत, २२ वर्षीय धीरेन्द्र शाह, २१ वर्षीय

मानवहादुर मगर, २२ वर्षीय अमित बोहरा, २० वर्षीय विशाल बराल र २३ वर्षीय शैलेन्द्र शाहले सार्वजनिक सम्पत्तिमा आगजनी गरेको आरोपमा ०६९ वैशाख २४ गते ईलाका प्रहरी कार्यालय दिपायलले गिरफ्तार गय्यो। गिरफ्तार गरिएका सबै जनालाई सोही दिन ०६९, वैशाख २४ गते नै जिल्ला प्रहरी कार्यालय डोटीको हिरासतमा पठाइएकोमा ०६९ वैशाख २५ गते उनीहरूलाई अखण्ड सुदूरपश्चिम सङ्घर्ष समितिका पदाधिकारीको रोहवरमा रिहा गरिएको डिएसपी भरत बोहराले बताए।

दिपायल सिलगढी नपा-७ का २० वर्षीय लवराज भट्टराईले सार्वजनिक सम्पत्तिमा आगजनी गरेको आरोपमा ०६९ वैशाख २४ गते ईलाका प्रहरी कार्यालय, दिपायलले उनलाई गिरफ्तार गरी हिरासतमा राख्यो। हिरासतमा राखेको समयमा ड्युटीमा रहेका बोगटी थरका हबल्दारले घटनाको बारेमा जानकारी लिएर बढी जाने भएको भन्दै निर्धार रूपमा कुटपिट गर्दा उनको दायाँ हातको हड्डीमा चोट लाग्नुको साथै शरीरका विभिन्न भागमा चोटपटक लागेको थियो। आफू कुटपिटावाट घाइते भए लगातै उपचारका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय डोटीमा लगिएको भए पनि प्रहरीले उपचार गर्न नदिई जिल्ला प्रहरी कार्यालय डोटीमा लगिएको पीडित भट्टराईले बताए। सुदूरपश्चिम बन्दका कारण यातायातका साधन पनि बन्द रहदा सुविधायुक्त अस्पतालमा जान नसकेकोले हाल काठमाडौंस्थित छाउनी अस्पतालमा उपचार गराइरहेको पीडितले बताए।

अगित्यति. डेला हुने र संगठित हुने अधिकार
(राजनीतिक स्वतन्त्रता, स्वतन्त्र र निष्पक्ष चुनावसमेत)
कैलाली

अखण्ड सुदूरपश्चिम र थारूहट तथा थारूवन पक्षका कार्यकर्ताहरूबीच ०६९ वैशाख २९ गते धनगढी नपा-३ भान्सारमा भएको दोहोरो झडपमा परी कञ्चनपुर गाविस-७ मटैयाका ३५ वर्षीय रामबहादुर गिरी, लक्ष्मीपुर गाविस-९ का ३५ वर्षीय रामलाल चौधरी, शंकरपुर गाविस-५ का ३३ वर्षीय भुलि राना, लक्ष्मीपुर गाविस-३ गोकुलपुरका ६० वर्षीय रामदिन राना, श्रीपुर गाविस-३ वेलौरीका ४८ वर्षीय सेना राना, धनगढी नपा-४ उत्तरवेहडीका ३० वर्षीय जनकराज अवस्थी, हसुलिया गाविस-१ का राजु चौधरी, धनगढी नपा-१ का अमृत विसी, सोही ठाउँका सन्तोष सेटटी र धनगढी नपा-१ पशुपति टोलका ३४ वर्षीय विनोद जैर गम्भीर घाइते भए। घाइते सबैको टाउको, हात, मुखमा चोट लागेको थियो। उनीहरूको उपचार ०६९ वैशाख २९ गते सेती अञ्चल अस्पतालमा भएको थियो। आदिवासी जनजातिहरूले आयोजना गरेको आमसभामा सहभागी हुन आएका आदिवासी जनजाती समर्थकहरू धनगढी स्थित कार्यक्रम स्थल पार्कमोडमा सहभागी हुन आइरहेको अवस्थामा अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर कार्यकर्ताहरूले अवरोध सृजना गरेपछि झडप भएको थियो। एल एनचोकमा भएको कोणसभामा बोल्ने जनजाति नेताहरूले आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई भन्सारमा आकमण भएकोले प्रतिकार गर्न बताएपछि उतेजित कार्यकर्ताहरूले प्रहरीले एलएन चोकमा रोकन खोज्दा तनावको स्थिति सृजना भएको थियो। स्थिति नियन्त्रणमा लिन प्रहरीले आठ राउन्ड अश्रु रयाँस प्रहार

गरेरको थियो।

अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर र थारूहट कार्यकर्ताहरूबीच ०६९ जेठ २ गते भएको भडपमा परी १७ जना घाइते भए। घाइते हुनेमा उर्मा गाविस-६ निवासी रानाथारू संयुक्त सद्धर्ष समितिका संयोजक तथा एमाओवादी जिल्ला सदस्य ४० वर्षीय रामसमज राना, धनगढी नपा-८ का ३० वर्षीय राजेश रावल, धनगढी नपा-१२ का ३० वर्षीय मोहन मिश्र, धनगढी नपा-७ का २८ वर्षीय मुखीराम चौधरी, धनगढी नपा-५ का २५ का लालबहादुर कुँवर, २० वर्षीय देवराज जोशी, सोही नपा-८ का १८ वर्षीय रामजनम चौधरी, १९ वर्षीय हेमन्त कुँवर, चौमाला गाविस-३ का २० वर्षीय शेरबहादुर कुँवर, धनगढी नपा-३ का २० वर्षीय शेरबहादुर चौधरी, १९ वर्षीय हेमन्त कुँवर, चौमाला गाविस-३ का २० वर्षीय शेरबहादुर कुँवर, धनगढी नपा-३ हसनपुरका २० वर्षीय रामराज केसी, हसुलिया गाविस-१ के गाउँका ३६ वर्षीय वीरबहादुर चौधरी, धनगढी नपा-१ का २० वर्षीय कृष्ण बोगटी, धनगढी नपा-२ का ३६ वर्षीय योगेश मल्ल, धनगढीनपा-३ का २६ वर्षीय दिनेश वम, धनगढी नपा-७ का ४१ वर्षीय कृष्ण सिंह, धनगढी नपा-५ का ४२ वर्षीय भरत खाती, धनगढी नपा-१२ का मोहन मिश्र, धनगढी नपा-२ का ३७ वर्षीय योजन्द्र मल्ल, सोही नपा-२ का ४६ वर्षीय सीता केसी, सोही नपा-३ का ४२ वर्षीय लालबहादुर शाही, सोही नपा-८ का २२ वर्षीय अर्जुन जोशी र धनगढी नपा-७ का भरत कुँवर रहेको थिए। घाइतेहरूको सेती अञ्चल अस्पातलमा उपचार भएको थियो। घाइते सबै जनाको टाउको, हात र खुट्टामा चोट लागेको सेती अञ्चल अस्पातलले जानकारी दियो। अखण्ड सुदूरपश्चिमका पक्षधरको अनिश्चिकालीन बन्द तथा आन्दोलनको १९ दिन पुगेको अवसरमा धनगढीमा भएको आमसभामा सो भडप भएको थियो। थरूहटका कार्यकर्ताहरूले आक्रमण गरी कार्यक्रम विशेषत्वे प्रयास गरेको भन्दै अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरहरू धनगढीको क्याम्पस रोडमा गएर थारूहटका कार्यकर्तामाथि आक्रमण गर्न खोज्दा दुवै पक्षबीच भडप भएको थियो।

अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर र थारूहट कार्यकर्ताहरू बीच भइरहेको दोहोरो भडपमा परी घाइते भएकाहरूमध्ये पनि अखण्ड पक्षधर कार्यकर्ताहरूलाई मात्र नेपाल रेडक्स सोसाइटीको बा. १.च.२११४ नम्बरको एम्बुलेन्सद्वारा उपचारका लागि ओसार पसार गरेको आरोपमा ०६९ जेठ २ गते धनगढी नपा-८ देवरिया चोकमा थारूहटका कार्यकर्ताहरूले रेडक्सको एम्बुलेन्समा तोडफोड गरेको वडा प्रहरी कार्यालयका सई बजिरसिंह धामीले जानकारी दिए। तोडफोड पश्चात रेडक्स सोसाइटी, कैलालीले ०६९ असार ५ गते क्षतिपूर्तिको माग राखी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कैलालीमा निवेदन दिएको भए पनि हालसम्म कुनै पनि क्षतिपूर्ति पाएको छैन। घटनामा थारूहटका कार्यकर्ताहरूको संलग्नता रहेको प्रहरीले जानाए पनि थारूहटका कार्यकर्ताहरूले भने आफूहरूको संलग्नता नरहेको बताए।

यातना तथा अन्य त्रूटि, अमानवीय र अपमानजनक

त्यवहार वा दण्ड

अञ्चलनपुर

रामपुरविलासपुर गाविस-९ निवासी अजयपाल मध्यावति सामुदायिक वनका अध्यक्ष ४९ वर्षीय करन राना र सोही वनका

थारूहट र अखण्ड सु.प.कार्यकर्ताहरूबीच भएको भडपमा परी घाइते भएका जनक अवस्थी

सचिव २९ वर्षीय प्रकाशचन्द्र भट्टलाई ०६९ जेठ ११ गते बेल्डाडी गाविस-३ का ४५ वर्षीय रामकिशन रानाको नेतृत्वमा आएको समूहले कुटपिट तथा जुत्ताको माला लगाइ गाउँ परिकमा गराए। रामकिशन रानाले सामुदायिक वनबाट काठ ल्याउदा सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरू मिलेर काठ नियन्त्रणमा लिएको रिसिङ्कीमा रामकिशन रानाको नेतृत्वमा आएको समूहले रामपुरविलासपुर गाविस-९ बाट आफूहरूलाई नियन्त्रणमा लिइ बेल्डाडी गाविस-३ बेल्डाडी लगी जुत्ताको माला हालेर गाउँ घुमाउनुका साथै कुटपिट गरेको पीडितले बताए। पीडिकलाई कानुनी कारबाही गरिपाउँ भनी पीडिकका विरुद्ध ०६९ जेठ १२ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय कञ्चनपुर र शक्लाफाटा आरक्ष कार्यालयमा पीडित राना र भट्टले उजुरी दिएकोमा पीडिकलाई कुनै कारबाही नभएको पीडितले बताए।

बालअधिकार

हत्या

कैलाली

पथरिया गाविस-४ पाल बजारका १६ वर्षीय चक्रबहादुर सुनारको ०६९ वैशाख १६ गते गाउँलेहरूको कुटपिटबाट मृत्यु भयो। कुटपिटबाट गम्भीर घाइते भएका सुनारको उपचारका लागि लर्दै गरेको अवस्थामा उनको वाटोमा नै मृत्यु भएको थियो। पथरिया गाविस-४ का १५ वर्षीय प्रकाश पुरी, १९ वर्षीय कवि पुरी, ४५ वर्षीय जानकी पुरी, २२ वर्षीय भवानी भण्डारी, २२ वर्षीय मनपुरी, २१ वर्षीय जनक पुरी, २४ वर्षीय नवराज पुरी र शान्ति शाहीले सुनारलाई कुटपिट गरी हत्या गरेकाले ०६९ वैशाख १७ गते आफूहरूले गिरफतार गरेको इलाका प्रहरी कार्यालय, टीकापुरका इन्सपेक्टर प्रेम सिंहले जानकारी दिए। शबको पोस्टमार्टम ०६९ वैशाख १७ गते नै टीकापुर अस्पतालमा गरिएको थियो। गाउँले र सुनारबीच भदौवा कुलो खन्ने विषयमा भएको विवादमा स्थानीय गाउँलेहरूले ०६९ वैशाख १५ गते विहान सुनारलाई कुटपिट गरेको र उपचारका लागि वाँके जिल्लाको कोहलपुर मेडिकल कलेज लैजादा गर्दा कैलाली जिल्लाको लम्की बजारमा मृत्यु भएको पथरिया प्रहरी चौकीले जानकारी दियो। पीडक कवी पुरी र जनक पुरीलाई जिल्ला

थारहट र अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरबीच भएको भडपमा घाइते भएका रामलाल चौधरी

अदालत, कैलालीले पुर्पक्षका लागि ०६९ जेठ १७ गते थुनामा राख्ने आदेश दिएपछि हाल उनीहरूलाई जिल्ला कारागार कैलालीमा राखिएको छ। हत्यामा संलग्न बालक प्रकाश पुरीलाई ०६९ जेठ ११ गते बाल सुधार गृह काठमाडौंमा पठाएको थियो भने जानकी पुरीलाई २५ हजार, नवराज पुरीलाई ७५ हजार रुपियाँ धरौटी र भावनी भण्डारी र शान्ति शाहीलाई सामान्य तारिखमा ०६९ जेठ १७ गते रिहा गन्यो।

दार्चुला

सर्माली गाविस-१ की २१ वर्षीया हरिना साउदलाई गर्भमा रहेको भ्रुण शिशुको हत्या गरेको भन्दै जिल्ला अदालत दार्चुलाले ०६९, असार १४ गते २० वर्ष जेल सजाय सुनायो। महिलाले आफ्नो गर्भमा रहेको सात महिने शिशुको ०६९ वैशाख २५ गते जन्म हुने वित्तिकै घरमै हत्या गरेकी थिइन्। शिशु हत्या गरेको भन्दै इलाका प्रहरी कार्यालय, गोकुलेश्वरमा साउदका ससुरा तिखे साउदले दिएको निवेदनका आधारमा ०६९ वैशाख २६ गते प्रहरीले हरिनालाई गिरफ्तार गन्यो। ससुरा साउदले आफ्नो छोरा घरमा नभएको अवस्थामा सोही गाविसका जितेन्द्रसिंह खत्रीसँगको अवैध सम्बन्धबाट बुहारीले अवैध गर्भ बोकी शिशुको हत्या गरेको भनी जाहेरी दिएका थिए। जिल्ला अदालत दार्चुलाले भने जितेन्द्रसिंह खत्रीलाई निर्दोष भएको भन्दै सफाई दिएको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय दार्चुलामा दिएको बयानमा महिलाले बच्चाको उमेर ९ महिना पुरोको बताएकी थिइन्। शिशुको जिल्ला अस्पताल बैतडीमा ०६९ वैशाख २६ गते पोष्टमार्टम गरिएको इलाका प्रहरी कार्यालय, गोकुलेश्वरले बतायो। साउदका छोरा नरेन्द्रसिंह साउद दुई वर्षदेखि रोजगारीको सिलसिलामा भारतको दिल्लीमा बस्दै आएका छन्।

डेल्धुरा

अमरगढी नपा-६ छचौडास्थायी घर भई जोगवुडा गाविस-६ डेवरीमा बसोबास गर्दै आएकी १५ वर्षीया मिना ताम्राकारको हत्याको आरोपमा ०६९ असार १२ गते जोगवुडा गाविस-६ बाट उनका ३० वर्षीय पति दानी ताम्राकार सहित परिवारका थप चार जनालाई प्रहरीले गिरफ्तार गरी अनुसन्धानका लागि जिल्ला प्रहरी

कार्यालय डेल्धुराको हिरासतमा राखेको छ। मृतकका आफन्तको उजुरीका आधारमा प्रहरीले उनीहरू चारै जनालाई गिरफ्तार गरेको थियो। मृतक कान्छी पत्नी मिनालाई पति दानी ताम्राकार, जेठाजु गगन ताम्राकार र सासु पट्टुदेवी ताम्राकारले ०६९ असार १ गते हत्या गरी खाडलमा पुरेको पीडित पक्षको आरोप रहेको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय डेल्धुराले चारै जनासँग लिएको बयानका आधारमा प्रहरी निरीक्षक महेन्द्र चन्दको नेतृत्वको टोलीले ०६९ असार १४ गते घटनाथ्यल पुगी लास उत्खनन गरेको थियो। लास उत्खनन पछि भेटिएका हड्डीहरू प्रहरीले अनुसन्धानका लागि ल्याएको थियो। प्रहरी हिरासतमा रहेका चारै जनाले विरामी भएर उनको मृत्यु भएको बयानमा बताएका छन्। चारै जनाको प्रारम्भिक बयानमा मिनाको हत्या गरेको नभई विरामी भएर मृत्यु भएको दावि गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय डेल्धुराका प्रहरी निरीक्षक महेन्द्रबहादुर चन्दले बताए। हत्याका आरोपित दानी ताम्राकारले गत मंसिरमा मृतक मिनासँग विवाह गरेका थिए। जेठी पत्नीले पति दानी विरुद्ध वहुविवाहको उजुरी दिएपछि प्रहरीले उनको खोजी गरिरहेको भए पनि अहिलेसम्म फेला पार्न सकेका थिएनन। प्रहरीमा वहुविवाहको उजुरी गर्ने जेठी पत्नि समेत भिलेर उक घटना घटाइएको हुनसक्ने प्रहरीले आशंका गरेको छ। आरोपित दानी ताम्राकार, उनका दाजु गगन ताम्राकार तामाको भाडा निर्माण गरेर जोगवुडा क्षेत्रमा व्यापार गर्दै आएका थिए। मंसिरमा विवाह गरी फरार भएका दानी जोगवुडा गाविस ६ स्थित इश्वर धामीको घरमा डेरा गर्दै आएका थिए। ०६९ वैशाखदेखी जेठी पत्नि मनु, आमा पट्टुलाई समेत सगै लिएर उनी सो ठाउँमा कस्तैआएका थिए।

बन्द, हट्टाल

बाजुरा

काइग्रेस र एमाले समर्थित युवा विद्यार्थी सहित स्थानीय गाउँलेहरूबीच भएको भगडा र कुटपिटका कारण पाण्डुसेन गाविसस्थित सत्य माध्यमिक विद्यालय ०६९ जेठ २१ गतेदेखि बन्द हुँदा विद्यालयमा अध्ययनरत ९ सय बढी विद्यार्थीहरू पठनपाठनबाट बञ्चित भए। दुई सातासम्म पनि विवाद नसुलिक्हएपछि विद्यालयले ०६९ असार ५ गतेदेखि वर्षे विदा गन्यो। एमाले निकट अनेरास्ववियुक्त विद्यार्थीहरू ०६९ जेठ २१ गते संगठन विस्तारका क्रममा विद्यालयमा गएको समयमा काइग्रेस समर्थित गाउँलेहरूले उनीहरू माथि आक्रमणको प्रयास गरेपछि सुरु भएको दोहोरो भगडाले उग्र रूप लिएपछि विद्यालय बन्द भएको थियो। नेपाल विद्यार्थी संघका केन्द्रीय अध्यक्ष शिव बोहराको नेतृत्वमा आएको काइग्रेस कार्यकर्ताहरूले विद्यालय छेउको सपना होलमा ०६९ जेठ २१ गते राती धेरा हालेर ढुङ्गा र सिसाका बोतलहरू प्रहार गर्दै आक्रमणको प्रयास गरेको पाण्डुसेनकै स्थानीय बासिन्दा एमाले जिल्ला कमिटी सदस्य जनक बोहराले बताए। सदरमुकाम मार्टडीदेखि करिब आठ कोषको दुरीमा रहेको यस विद्यालय क्षेत्रका बासिन्दाबीच उत्पन्न विवाद समाधान गर्न घटनाकै दोस्रो दिन ०६९ जेठ २३ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारी बासुदेव घिमिरे र डिएसपी बहादुरजड्ग मल्ल विद्यालयमै पुरोका थिए। प्रजित घिमिरेको रोहवरमा दुवैपक्षले भगडा नगर्ने लिखित सहमति

गरेको केही घटामै उनीहरूबीच पुनः भगडा दोहोरिए पछि विद्यालयमा पठनपाठन गर्ने गराउने अवस्था नभएपछि विद्यालय बन्द गरिएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष नन्दबहादुर रोकायाले बताए। दुवै पक्षबीच भएको झटपमा परी सोही विद्यालयमै अध्ययनरत पाण्डुसेन गाविसका स्थानीय केशर बोहरा, इन्द्र बोहरा, संगीता बोहरा, विमला बोहरा, भिमबहादुर बोहरा, नवीन बोहरा घाइते भए। उनीहरूको जिल्ला अस्पताल मार्टडीका निमित्त प्रमुख सिनियर अहेव रामचन्द्र यादवले उपचार गरेका थिए। विद्यालय लगातार एक महिनासम्म बन्द भएपछि एमाले जिल्ला कमिटीका पदाधिकारी र जिल्ला शिक्षा कार्यालयबीच वार्ता भएर साउन ९ गतेदेखि विद्यालय खुलेको छ।

कञ्चनपुर

आदिवासी जनजाती महासंघले जातीय पहिचान सहितको संघीय राज्य हुनुपर्ने माग राखी ०६९, वैशाख १२ गते आह्वान गरेको तराइ बन्दका कारण यस जिल्लाको शैक्षिक क्षेत्रमा प्रत्यक्ष प्रभाव पत्तो। बन्दका कारण यस जिल्लाका सम्पूर्ण शैक्षिक संस्थाहरू बन्द रहदा करवि १ लाख ६० हजार विद्यार्थीहरूको पठनपाठन प्रभावित भयो। बन्दका कारण यस जिल्लाका यातायात, कलकारखाना, वित्तीय संस्था, उद्योगथन्दा र महेन्द्रनगर बजार बन्द हुँदा यस क्षेत्रका सर्वसाधारणको जनजीवन प्रभावित भएको थियो।

बझाड

चैनपुर गाविस-८ भोपुरस्थित जयपृथ्वी क्याम्पस, भोपुरमा कर्मचारी भर्ना मनोमानी ढूँगबाट गरिएको आरोपमा ०६८ असार १२ गते क्याम्पसको मूल गेट सहित प्रशासन कक्ष र लेखा फाँटमा अनेरास्ववियू जिल्ला कमिटीका कार्यवाहक अध्यक्ष राकेशबहादुर सिंहको नेतृत्वमा गएको एक विद्यार्थी समूहले तालाबन्दी गरेका कारण क्याम्पसका २ सय ३५ जना विद्यार्थी पठन पाठनबाट बच्चित भए। घटनापछि क्याम्पस व्यवस्थापन समिति र कर्मचारीको संयुक्त वैठक वसी उपरान्त खुल्ला विज्ञापन गरी कर्मचारी भर्ना गर्ने शर्तमा ०६९ असार १३ गतेदेखि क्याम्पस सञ्चालन भएको थियो।

डडेल्धुरा

अखण्ड सदुरपश्चिमको माग राख्दै डडेल्धुरा स्थित राजनीतिक दल र नागरिक समाजको अगुवाइमा ०६९, वैशाख १७ गतेदेखी २३ गतेसम्म डडेल्धुरा बन्द गरिएको थियो। बन्दका कममा डडेल्धुराका २५ विद्यालयहरू बन्द भए। विद्यालय बन्द भएपछि सो विद्यालयमा अध्ययनरत ९ हजार ८ सय ४० विद्यार्थीहरूको पढाइ प्रभावित भयो। राजनीतिक दलका भातृ संगठनहरू विद्यालयमै गएर विद्यालय बन्द गराएपछि पढाइ प्रभावित भएको थियो। विद्यालयको पठन पाठन ०६९ वैशाख २४ गतेदेखि सञ्चालन भएको थियो। बन्दकर्ताहरूले डडेल्धुरा सदरमुकाम बागवजार, भात्काड, स्याउले र पोखरा लगायतका स्थानहरूमा ढुङ्गा मुद्दा तेस्याएर यातायात र पसलहरू समेत बन्द गराएका थिए। बन्दका कारण यात्रुहरूले समस्या खेल्नु परेका थियो।

राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपालले संघीयताका विरुद्ध दबाव स्वरूप ०६८ फागुन २६ गते एक दिने सुदूरपश्चिम बन्दकाकममा डडेल्धुरा जिल्लाका ५५ ओटा विद्यालयहरू बन्द हुँदा उक्त विद्यालयहरूमा अध्ययनरत २१ हजार विद्यार्थीहरूको पढाइ प्रभावित भयो। बन्दकाकममा राष्ट्रिय जनमोर्चाका कार्यकर्ताहरूले डडेल्धुरा सदरमुकामका पसल, उद्योगधन्दाहरू समेत बन्द गराएका थिए।

बालविवाह

कञ्चनपुर

कृष्णपुर गाविस-२ बाणीका ३२ वर्षीय हर्कबहादुर विष्टले दार्चुला जिल्लाकी १३ वर्षीया एक बालिकासँग बालविवाह गरेको अभियोगमा उनका विरुद्ध ०६९ जेठ ३१ गते पीडितका बुवाले जिल्ला प्रहरी कार्यालय कञ्चनपुरमा मुद्दा दिए। बालिकालाई ललाई फकाई गरी ०६९ जेठ २५ गते दार्चुलाबाट भगाइ ल्याएर बालविवाह गरेको भन्दै बालिकाका बुवाले फकाएर ल्याउने धना विष्टका नाममा पनि ०६९ असार १ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय कञ्चनपुरमा जाहेरी दिए। जाहेरीका आधारमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय कञ्चनपुरले आरोपित हर्कबहादुर विष्टलाई ०६९ जेठ ३१ गते गिरफ्तार गरेको भएपनि धना विष्ट भने फरार रहेको कारण प्रहरीले गिरफ्तार गर्न सकेन। गिरफ्तार गरिएका विष्टलाई अनुसन्धानका क्रममा जिल्ला प्रहरी कार्यालयको हिरासतमा राखिएको र बालिकालाई उनका बाबुको जिम्मा लगाइको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले कञ्चनपुरले जनायो।

बलात्कार, बलात्कार प्रयास, यौन दुर्योगहार

बाजुरा

मार्तडी गाविस-१ ढम्कने घर भएकी १७ वर्षीया एक बालिका ०६९ जेठ २४ गते राती मार्तडीस्थित आफै घरमा बसेका बेला दहकोट गाविसस्थित ढलकाँडा प्राथमिक विद्यालयका शैक्षक नरेन्द्र धामीले बलात्कारको प्रयास गरे। धामीले मादक पदार्थ सेवन गरी बालिका बस्तै आएको कोठामा प्रवेश गरी बलात्कारको प्रयास गरेको प्रहरीले जनायो। मध्यरातमा बलात्कारको प्रयास भएपछि उनी भागेर आफ्नो सम्पर्कमा आएको होटल सञ्चालक अविलाल बोहोराले बताए। प्रहरीले घटना लगतै शिक्षक धामीलाई गिरफ्तार गर्ने प्रयास गरेको भएपनि उनी भाग्न सफल भए। पीडित बालिकाले आफूमाथि बलात्कार प्रयास गर्ने शिक्षकलाई कानुनी कारबाहीको पहल गरिरिदै आग्रह गर्दै ०६९ जेठ २६ गते जिल्ला बालअधिकार मञ्च समक्ष निवेदन दिइन। मञ्चले बालिका माथि बलात्कारको प्रयास गर्ने शिक्षक नरेन्द्र धामीलाई कानुनी कारबाहीको माग गर्दै ०६९ जेठ २६ गते नै जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाजुरामा उजुरी गरेको थियो। उजुरी लगतै प्रहरीले ०६९ जेठ २६ गते शिक्षक धामीलाई गिरफ्तार गरी दुवै पक्षलाई कार्यालयमा फिकाएर पीडित पक्षकै सहमतिमा आगामी दिनमा यस्ता घटना नदोहोच्चायाउने प्रतिबद्धता सहित लिखित कागज गरेपछि उनीहरू बीच मिलापत्र भएको मञ्चका सञ्चिव दिपेन्द्र शाहीले बताए।

**बन्दको अवज्ञा गरेको भन्दै अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरम्भारा
डोटी जिल्लामा जलाइएका मोटरसाइकल**

महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारको भेदभाव, दुर्व्यवहार बलात्कार, बलात्कार प्रयास, यौन दुर्व्यवहार कैलाली

दरख गाविस-५ का २२ वर्षीय सन्देश चौधरी, २५ वर्षीय पञ्चराम चौधरी, २२ वर्षीय कमल चौधरी, २७ वर्षीय सुनील चौधरी, २३ वर्षीय कालिचरण चौधरी, १९ वर्षीय वेदप्रकाश चौधरी, ३२ वर्षीय ज्ञान चौधरी र रामशिखरझाला गाविस-४ का ३५ रामकुमार चौधरीले ०६९ जेठ ४ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको भन्दै सोही दिन चुहा गाविस-५ की २६ वर्षीया गर्भवती महिला अनिता कुवाँ (विष्ट), २१ वर्षीया कल्पना भण्डारीले उनीहरूका विरुद्धमा इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा किटानी जाहेरी दिएको इन्स्पेक्टर कर्ण चन्दले जानकारी दिए। गर्भवती अनिता कुवाँलाई डेलीवेरी गराउन लागि उनका पति डम्वर विष्ट र भान्जी कल्पना भण्डारी से १ च ५८४ नम्वरको एम्बुलेन्सद्वारा धनगढी आइरहेको अवस्थामा उनीहरूलाई रामशिखरझाला गाविसस्थिल लोकमार्गमा नियन्त्रणमा लिएका थिए। घटनामा संगलन भएको आरोपमा रामकुमार चौधरीलाई सुख्खड इलाका प्रहरीले ०६९ जेठ ४ गते गिरफ्तार गरेकोमा उनीलाई ०६९ जेठ ९ गते जिल्ला पशासन कार्यालय धनगढीमा २ हजार रुपियाँ धरीटै राखि रिहा भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीले जानकारी दियो। रामशिखरझाला गाविस-७ लोकमार्गमा कुटपिट तथा यौन दुर्व्यवहार गरेको भन्दै पीडितले छ जनाको विरुद्धमा इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा जाहेरी दिए पनि प्रहरीले रामकुमार चौधरी वाहेक अन्य पाँच जना फरार भएका कारण उनीहरूलाई गिरफ्तार गर्न सकेन।

रामशिखरझाला गाविस-७ की १८ वर्षीया महिलाले आफू बाटोमा हिँडिरहेको अवस्थामा ०६९ असार ५ गते कञ्चनपुर जिल्ला दोधारा गाविस-७ निवासी नरबहादुर रावतले बलात्कारको प्रयास गरेको भन्दै सोही दिन ०६९ असार ५ गते रावतका विरुद्धमा इलाका प्रहरी कार्यालय, सुख्खडमा जाहेरी दिइन। जाहेरीका आधारमा इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले रावतलाई ०६९ असार ५ गते गिरफ्तार

गरेको इलाका प्रहरी कार्यालय हवलदार हेमन्त पालले जानकारी दिए। रावत रामशिखरझाला गाविस-७ स्थित दिदीको घरमा आएको अवस्थामा आफूलाई बलात्कारको प्रयास गरेको पीडितले जाहेरीमा उल्लेख गरेकी थिइन्। हाल पीडक भनिएका रावतलाई पुर्पक्षका लागि जिल्ला करागार कैलालीमा राखिएको छ।

रामशिखरझाला गाविस-१ की २० वर्षीया सुस्तमनस्थिति भएकी एक महिलालाई बलात्कार गरेको आरोपमा ०६९ वैशाख १६ गते राती सोही ठाउँका ५० वर्षीय लालबहादुर बटालालाई इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले गिरफ्तार गन्यो। स्थानीय जड्गलमा भैंसी चराइरहेको अवस्थामा सुस्तमनस्थिति भएकी महिलालाई मादक पदार्थ सेवन गरी बटालाले ०६९ वैशाख १६ गते साँझ बलात्कार गरेको भन्दै इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा पीडित पक्षले खबर गरेपछि प्रहरीले गिरफ्तार गरेको ०६९ वैशाख १७ गते जिल्ला अदालत कैलालीमा मुद्दा दर्ता गरिएको इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले जनायो। जिल्ला अदालत कैलालीले ०६९ जेठ ९ गते पीडक भनिएका बटालालाई थप अनुसन्धानका लागि जिल्ला करागार कैलालीले थुनामा राखेको छ। पीडित महिलाको स्वास्थ्य परीक्षण ०६९ वैशाख १७ गते सेती अञ्चल अस्पतालमा स्वस्थ्य परीक्षण गरिएको थियो।

कैलाली

खैराला गाविस-१ की ८ वर्षीया कृष्णा नेपालीलाई बलात्कार गरी हत्या गरेको आरोपमा सोही ठाउँका १३ वर्षीय साउद थरका एक बालकलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीले ०६८ चैत २७ गते गिरफ्तार गन्यो। पीडित बालिका ०६८ चैत २६ गते विहान इनारमा पानी लिन गएको अवस्थामा साउदले उनलाई नियन्त्रणमा लिई स्थानीय जड्गलमा लगेर बलात्कार गरेको र पीडित बालिकाले घरमा भनिदिन्छु भनेपछि बालिकाको हत्या गरिएको प्रहरीको प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट खुलेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीका डिएसी सानुराम भट्टराईले बताए। लासको पोष्टमार्टम ०६८ चैत २७ गते सेती अञ्चल अस्पतालमा गरी आफन्तलाई जिल्ला दिइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मुद्दा शाखाका सई उपेन्द्र बमले जानकारी दिए। जिल्ला अदालत कैलालीको आदेशमा अभियुक्त साउदलाई ०६९ वैशाख २० गते सामान्य तारिखमा रिहा गरेको थियो।

दरख गाविस-४ की १४ वर्षीया बालिकाले आफूलाई बलात्कार गरेको भन्दै सोही ठाउँका ३० वर्षीय लक्ष्मण विक र थमन विकका विरुद्धमा ०६९ असार १० गते इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा किटानी जाहेरी दिइन। घरमा सुतिरहेको अवस्थामा ०६९ जेठ २८ गते राती घरमा आएर लक्ष्मणले आफूलाई बलात्कार गरेको र थमनले बलात्कार गर्नमा सहयोग गरेको भन्दै दुई जनाका विरुद्धमा पीडित बालिकाले किटानी जाहेरी दिएको इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले जनायो। आरोपितहरूको खोजी कार्य भइरहेको इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले जानकारी दियो। पीडित बालिकाले बलात्कार घटनाका बारेमा ०६९ जेठ २९ गते इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा निवेदन दिएको भए पनि प्रहरी सम्पर्कमा नगाएपछि घटनाको प्रक्रिया अधि बद्न ढिलाई भएको इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडले जानकारी

दियो। पीडित बालिकाओं स्वास्थ्य परीक्षण ०६९ असार १० गते सेती अञ्चल अस्पतालमा भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलाली मुद्दा शाखाले जानकारी दियो। अभियुक्तका विरुद्धमा ०६९ असार २९ गते जिल्ला अदालत कैलालीमा मुद्दा दर्ता गरिएको जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय कैलालीले बतायो। अभियुक्तहरू फरार रहेको कारण हालसम्म पनि गिरफ्तार गर्न नसकिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीले जनायो।

पथरिया गाविस-७ की दुई वर्षीया बालिकालाई बलात्कार गरेको आरोपमा ०६९ असार ८ गते सोही ठाउँका ११ वर्षीय चौधरी थरका एक बालकलाई इलाका प्रहरी कार्यालय टीकापुरले गिरफ्तार गयो। घरमा सुतिरहेको अवस्थामा ०६९ असार ७ गते राती दुई वर्षीया बालिकालाई चौधरीले बलात्कार गरेको भन्नै पीडित भनिएकी बालिकाका अभिभावकले इलाका प्रहरी कार्यालय टीकापुरमा जाहेरी दिए। जाहेरीका आधारमा पीडक भनिएका बालकलाई गिरफ्तार गरी थप अनुसन्धानका लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीमा ०६९ असार ८ गते पठाएको इलाका प्रहरी कार्यालय टीकापुरले जानकारी गरायो। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण ०६९ असार ८ गते सेती अञ्चल अस्पतालमा भएको थियो। गिरफ्तार गरएका बालकलाई ०६९ असार २१ गते जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालय कैलालीले अभिभावको जिम्मा लगायो।

बभाड

रिठापाटा गाविस-२ जोशिगाउँकी १५ वर्षीय बालिका सुनिता कमारी विकलाई ०६९ जेठ ११ गते बेलुका ६ वजे वारीमा तरकारी टिप्रिहेको समयमा सोही ठाउँका ३५ वर्षीय बालकृष्ण कामीले शरिरका लुगाकपडा च्यातचुत पारी गाली वेइज्जती गर्नुका साथै बलात्कारको प्रयास गरे। घटना पछि पीडित रूदै कराउदै गर्दा स्थानीय गाउँलेहरूले थाहा पाई सोही दिन कब्जामा लिई ०६९ जेठ १२ गते विहान लिखित उजुरी सहित इलाका प्रहरी कार्यालय एयरपोर्ट सुरक्षा गार्डलाई बुझाएपछि सुरक्षाकीले पीडकलाई ९ दिन थुनामा राखी पीडित बालिकाले महिलाअधिकार मञ्च, महिला विकास कार्यालयमा उजुरी दिएको भए तापनि ०६९ जेठ २१ गते आइन्दा यसो नगर्न भनी माफी मागेपछि मिलापत्र गराइयो।

घरेलु हिंसा

डोटी

छतिवन गाविस-४ का विरेन्द्र ऐरेले ०६९ जेठ १८ गते पत्नी भागरथी ऐरलाई गालीगलौच गर्नुको साथै कुट्टिट परिहरण गरे। सेती महाकाली ट्रेड एण्ड सप्लायर्समा कार्यरत ऐरेले मादक पदार्थ सेवन गरी पटक पटक गालीगलौच गर्ने गरेकाले उनकी पत्नीले पनि ०६९ जेठ १८ गते पति ऐरलाई दाउराले टाउकोमा प्रहार गरी घाउँते बनाइन्। घाउँते ऐरेले जिल्ला अस्पताल डोटीमा उपचार भएको थियो। पतिलाई कारबाही गरी पाउँ भनी भागरथीले ०६९ जेठ १९ गते प्रहरी चौकी, बुडरमा निवेदन दिएपछि प्रहरीले दुवै पक्षलाई बोलाई छलफल गराउदै पति विरेन्द्रले गल्ती स्विकार गरी उपरान्त गल्ती नगर्ने शर्तमा पति

बन्दको अवज्ञा गरेको भन्दै अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरद्वारा कैलालीको धनगढीमा जलाइएको मोटरसाइकल

पन्तीबीच ०६९ जेठ २० गते मिलापत्र भयो।

डेल्धुरा

मणिलेक गाविस ४ की निर्मला खडायतलाई ०६८ वैशाख २६ गते २९ वर्षीय पति हरिलाल खडायतले मादक पदार्थ सेवन गरी कुट्टिट परिहरण गरे। कुट्टिटपछि पीडितले माझीतपक्षको सहयोगमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय डेल्धुरामा ०६९ जेठ ०१ गते निवेदन दिइन। प्रहरीले दुवैपक्षलाई बोलाई छलफल गर्दा पीडकले गलित स्विकार्दै माफिमागेपछि दुवैपक्षको सहमती गराई आइन्दा पीडित माथि दुर्घटनामा नगर्ने लिखित कागज बनाइ छोडिएको थियो।

परिवर्जनबाट हत्या

कैलाली

स्याङ्गा जिल्ला बहकोट गाविस-२ स्थायी घर भई हाल टीकापुर नपा-९ टीकापुर माउन्ट एभरेष्ट होटलमा बस्दै आएका ३५ वर्षीय गौरी (सीता) ज्वाली/पौडेललाई ०६९ असार १३ गते राती सोही होटलमा कुकको काम गर्ने ४२ वर्षीय पति रेशमलाल पौडेलले चक्कु प्रहार गरी हत्या गरे। होटलमा सुतेको अवस्थामा पौडेलले तरकारी काट्ने चक्कु प्रहार गरी गम्भीर घाइते बनाइको गौरीको टीकापुर अस्पतालमा ०६९ असार १३ गते उपचारका क्रममा मृत्यु भएको इलाका प्रहरी कार्यालय टीकापुरका इन्स्पेक्टर प्रेम शाहीले बताए। लासको पोष्टमार्टम ०६९ असार १४ गते टीकापुर अस्पतालमा भयो। घटना हुनुको मुख्य कारणका बारेमा हालसम्म खुल्न नसकेको भए पनि पीडक रेशमलालले भने पत्नी गौरीले आर्थिक अभाव भएका समयमा पनि आफै मःम पसल सञ्चालन गर्ने दबाव दिई आएकोले आफूले हत्या गरेको प्रहरी समक्ष बयान दिएको इन्स्पेक्टर शाहीले बताए। रेशमलाल र गौरी ०६९ असार १५ गते पहिलो हप्ता टीकापुरमा आएका थिए। पीडक पौडेललाई पुर्पक्षका लागि जिल्ला कारागारमा राखिएको छ।

फुलवारी गाविस-९ डी गाउँकी २४ वर्षीया सरीता सापकोटाको नेपाली सेनामा कार्यरत उनका पति २५ वर्षीय

रामबहादुर खत्री र देवर १८ वर्षीय इन्द्रबहादुर खत्रीले हत्या गरेको आरोपमा ०६९ वैशाख ३ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीले गिरफ्तार गय्यो। सरीताको हत्या गरेर धनगढी नपा-१२ जुगेडा नजिकैको मोहना नदीको किनारमा गाडेको अवस्थामा शब फेला परेपछि घटनामा संगलन भएको आरोपमा रामबहादुर र इन्द्रबहादुरलाई प्रहरीले गिरफ्तार गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी बसन्त कुमार पन्तले जानकारी दिए। प्रहरीको प्रारम्भिक अनुसन्धानका क्रममा सरीतालाई पति रामबहादुर, देवर इन्द्रबहादुरले ०६८ चैत १९ गते राती हत्या गरेको अनुसन्धानबाट पता लागेको एसपी पन्तले जानकारी दिए। पत्नी सरीता मानसिक विरामी भएका कारण आफूले हत्या गरेको पति रामबहादुरले प्रहरी समक्ष बयान दिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी सानुराम भट्टराईले जानकारी दिए। लासको पोस्टमार्टम ०६९ वैशाख ४ गते सेती अञ्चल अस्पतालमा भएको थियो। माझ्ती पक्षले छोरी हराएको भन्दै खोजी कार्यका लागि भन्दै स्थानीय प्रहरीमा ०६८ चैत १३ गते आग्रह गरेपछि खोजतलासका क्रममा सरीताको साल गाडेको अवस्थामा फेला परेको थियो। हत्यामा संलग्न भएको आरोपमा गिरफ्तार गरिएका रामबहादुर खत्रीलाई पुर्पक्षका लागि जिल्ला कारागार कैलालीमा राखिएको छ भने उनका भाई इन्द्रबहादुर खत्रीलाई भने ०६९ वैशाख २७ गते सामान्य तारिखमा रिहा गरिएको थियो।

कञ्चनपुर

कञ्चनपुर गाविस-२ वाणीका १६ वर्षीय मोहनबहादुर धामीले ०६९ असार १६ गते ३६ वर्षीय आमा कलावती धामीको घाँटीमा बच्चरो प्रहार गरी हत्या गरे। आमाछोरा बीच घरमै विवाद भएपछि छोराले आमाको घाँटीमा बच्चरो प्रहार गरी हत्या गरेका थिए। आमाको हत्या गरिसकेपछि मोहनबहादुर धामीले कञ्चनपुर इलाका प्रहरी कार्यालय गुलरिया गएर आत्मसमर्पण गरे। जिल्ला अदालतले ०६९ साउन ४ गते अभियुक्तलाई पुर्पक्षका लागी बालबालिका ऐन २०४८ को दफा ५० उपदफा १ वमेजिम बालसुधार गृहमा राख्न आदेश दिएकोमा बालक हाल बाल सुधार गृह पोखरामा रहेका छन्। कलावतिको ०६९ असार १६ गते महाकाली अञ्चल अस्पतालमा पोस्टमार्टम भएपछि आफन्तहरूले ०६९ असार १७ गते उनको दाहसंस्कार गरे।

बहुविवाह

डेल्ड्युरा

अमरगढी नपा-७ पोखराका २८ वर्षीय सपना गुरुडले पति ४० वर्षीय डम्भरराज भट्टराईले खान लाउन नदिई दुर्योवहार गर्ने र छोरीको समेत पालनपोषण नगरेको भन्दै ०६८ चैत २० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय डेल्ड्युरामा पतिका विरुद्ध उजुरी दिइन। पीडितको उजुरीको आधारमा प्रहरीले दुवैपक्षलाई बोलाई छलफल गर्दा आरोपित भट्टराईले पत्नी र छोरीको पालनपोषण गर्ने र आफ्नो हकभोग लाने आधा अंश दिने सहमती जनाएपछि दुवैपक्ष बीच ०६८ चैत २५ गते मिलापत्र भएको थियो। भट्टराईले घरमा दुई पत्नी हँदाहुँदै पाँच वर्ष अघि सपनासँग विवाह गरेका थिए।

दुर्योवहार

कैलाली

दुख गाविस-५ कौवापुरकी २३ वर्षीया सस्देवी नेपाली कथित बोक्ती भएको आरोपमा ०६९ जेठ २९ गते उनका पति २५ वर्षीय दिनेश नेपालीले उनको गाला र टाउकोमा तातो पन्युले प्रहार गरी गम्भीर घाइते बनाए। पीडित महिलाले ०६९ असार २ गते इलाका प्रहरी कार्यालय सुख्खडमा निवेदन दिएपछि सोही दिन प्रहरीले उनका पनि नेपालीलाई ०६९ असार १३ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय कैलालीले ५ सय धरौटी लिई सामान्य तारिखमा रिहा गय्यो। घाइते नेपालीको उपचार स्थानीय मेडिकलमा ०६९ जेठ २९ गते भएको थियो।

कैलाली

मालाखेती गाविस-७ निवासी बाइनरी एकेडमीमा कार्यरत २६ वर्षीया अनु गुरुडलाई ०६९ वैशाख २१ गते सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय अत्तरिया बाहिनीका एसएसपी रवि थापा र सई पदम भट्टले उनकै घरमा गएर दुर्योवहार गरेको भन्दै त्यसको विरुद्धमा स्थानीय गाउँलेहरूले सोही दिन सशस्त्र प्रहरी बल अत्तरीको बाहिनी कार्यालयमा घेराबन्दी गरे। सशस्त्र प्रहरीका एसएसपी थापा र सई भट्ट गुरुडको घरमा गएर अपशब्द प्रयोग गरी दुर्योवहार गरेको भन्दै स्थानीय गाउँलेहरू अत्तरीया स्थित बाहिनी कार्यालय अगाडी उनका विरुद्धमा नाराबाजी समेत गरेका थिए। दोषी देखिएमा एसएसपी थापालाई कारबाही गर्ने डिआईजी कमल बस्तेतले बताएपछि आफूहरूले बाहिनी अगाडी नाराबाजी रोकेको पीडितका पति राजुकुमार गुरुडले बताए। पीडित पक्षद्वारा सशस्त्र प्रहरीका एसएसपी थापा र सई भट्टलाई कारबाही गर्नु पर्ने माग गरी ०६९ वैशाख २१ गते नै पीडित पक्षले निवेदन दिएको इलाका प्रहरी कार्यालय मालाखेतीले जानकारी दियो। पीडित पक्षले कारबाहीको माग राखी निवेदन दिएको भए पनि कारबाही भयो भएन भन्ने कुरा खुल्न सकेन।

सबै प्रकारका जातीय विभेद

दार्चुला

देखला गाविस-५ रत्यौडाका २६ वर्षीय दिपकराज भट्ट, १८ वर्षीय सुरेन्द्रराज भट्ट, ३२ वर्षीय जनकराज भट्ट र ३५ वर्षीया हीरा भट्टले जातीय विभेद गरेको भन्दै ०६८ चैत २० गते सोही गाविस-५ की २६ वर्षीया पार्वती लुहारले जिल्ला प्रहरी कार्यालय दार्चुलामा निवेदन दिइन। आफू र आफ्नो छोराछोरीलाई ०६८ चैत १६ गते दिपकराज भट्ट, १८ वर्षीय सुरेन्द्रराज, ३२ वर्षीय जनकराज र ३५ वर्षीया हीराले गाली गलौच र कुटीट गरेको निवेदनमा उल्लेख गरेकी थिइन। पीडित लुहारका छोराछोरी भट्टको घर नजिकको आँगनमा खेल्दै गरेको अवस्थामा भट्ट परिवारले कुटीपिट गरेको पीडितले बताइन्। सुरेन्द्रराज भट्टको कुटीपिटबाट पीडित लोहारको शरीरमा चोटपटक लाग्नुको साथै उनको शरीरक कपडाहरू च्यातिएका थिए। भट्टले “तँ डुम रण्डी, डुमका सन्तान” भनेर कुटीपिट गरेको पीडितले

निवेदनमा उल्लेख गरेकी थिइन। उनले पीडकहरूलाई जातीय छुवाछुत तथा कसुर सजाय ऐन २०६८ को दफा ४ को उपदफा २ बमोजिम कारबाहीको माग गरिन। जिल्ला प्रहरी कार्यालय, दार्चुलाले पीडितले दिएको निवेदन दर्ता नगरी इलाका प्रहरी कार्यालय, गोकुलेश्वरलाई मिलाउन पत्रचार गरेको थियो। इलाका प्रहरी कार्यालय, गोकुलेश्वरमा पिडकहरूले उपरान्त गल्ती नगर्ने भन्दै माफी मारोपछि ०६९ वैशाख ६ गते दुवै पक्ष वीच सहमति भएको पीडित पार्वती लुहारले बताइन्।

अछाम

मष्टामाण्डौ गाविस-१ का १८ वर्षीय सोनु विकले साँफेवरगर स्थित एक होटलमा राखिएको घैटाबाट पानी सारेर पिएका आरोपमा ०६९ जेठ १ गते रिडिकोट गाविस-४ का तारा कुमालले जातिय विभेद तथा गालीगलौज गरेको भन्दै ०६९ जेठ ३ गते विकले कारबाहीको माग गर्दै इलाका प्रहरी कार्यालय, साँफेवरगरमा जोहरी दिए। कुमालले जातीय विभेद गरेको भन्दै विकले कुमालको मुखमा मुक्का प्रहार गर्दा कुमालको मुखमा चोट लागेको भन्दै कुमालले पनि ०६९ जेठ ३ गते नै इलाका प्रहरी कार्यालय, साँफेवरगरमा जोहरी दिए। मुखमा चोट लागेका कुमाललको कोहोलपुर मेडिकल कलेजमा उपचार भयो। कुमालको उपचारमा लागेको ३० हजार रुपियाँ विकले तिर्ने र गालीगलौज गर्ने कुमालले माफि मार्ने सहमति भएपछि ०६९ जेठ १९ गते इलाका प्रहरी कार्यालय साँफेवरगरमा दुवै पक्षबीच मिलापत्र भयो।

हात्तिकोट गाविस-७ का १६ वर्षीय अनिल ताम्राकारले ०६९ जेठ ७ गते सोही गाविस-८ की १५ वर्षीया दिपा साउदसङ्ग प्रेम विवाह गरेपछि केटी पक्षले केटा दलित भएको भन्दै केटीलाई फिर्ता लिएर केटा पक्षलाई ०६९ जेठ ३० गते १ लाख रुपियाँ जरिवाना तिराए। प्रेम विवाह गरेर भागेका दुवै जनालाई केटीपक्षले जिल्लाको वददिवी गाविसको जयगढ बजारबाट नियन्त्रणमा लिएर केटालाई कुटिपिट समेत गरेको केटापक्षले बतायो। केटा पक्षले ०६९ जेठ ८ गते राती भित्रै केटी पक्षलाई ५ लाख रुपियाँ नदिए खेतवारी जोत्ने र मार्ने धम्की दिएको भनी जबरजस्ती कागज गराएको भन्दै केटाको आमा भन्टि ताम्राकारले ०६९ जेठ ९ गते इलाका प्रहरी कार्यालय ठाँटीमा जिउज्यानको सुरक्षाको माग गर्दै निवेदन दिइन। निवेदन दिए पनि प्रहरीले उक्त निवेदन माथि केही कारबाही गरेन। केटीपक्षले केटाबाट लिएको रकम केटीलाई दाइजोको रुपमा दिएको जनायो। घटनाका कारणले गाउँमा सामाजिक सद्भाव विथोलिने भएकाले समाजको सल्लाहमा १ लाख रुपियाँ जरिवाना तिर्न मञ्जुर भएको केटाका बुवा नैराम ताम्राकारले बताए।

मंगलसैन गाविस-९ का ३५ वर्षीय काले नेपाली, ३२ वर्षीय प्रेम नेपाली र २५ वर्षीय खम्म नेपालीले बेलुकी छिमेकीको विहेमा खाना खाने समयमा भातमा माटो मिसिएको देखेपछि कस्ते यस्तो गरेको होला भन्दा ०६९ वैशाख १४ गते सोही गाविस-८ का दाढ्या केसी, महेन्द्र केसी, प्रेम धामी, दिले धामी, बाले धामी, गजे धामी, लली केसी, तेज केसी र भरत धामीले दुम भन्दै गालीगलौज

तथा कुटिपिट गरे। आफूहरूलाई दुम भन्दै अपशब्द प्रयोग गरी गालीगलौज गर्नुको साथै कुटिपिट गरेको भन्दै ०६९ वैशाख १५ गते नेपालीले अस्थायी प्रहरी पोष्ट मंगलसैनमा जाहेरी दिए। जाहेरी दिएपछि प्रहरी टोली गालीगलौज र कुटिपिटमा संलग्न भएकाहरूलाई गिरफतार गर्न गाउँमा गए पनि कसैलाई नभेटाएको भनेर फर्कियो। कुटिपिटबाट घाइते तीनै जनाको मुख लगायत शरीरका विभिन्न भागमा चोट लागेको थियो। उनीहरूको उपचार जिल्ला अस्पताल मंगलसैनमा भयो। गालीगलौज र कुटिपिटमा संलग्न भएकाहरूले उपचारमा लागेको सबै खर्च पीडितहरूलाई दिई माफि मारोपछि ०६९ वैशाख १९ गते गाउँमै मिलापत्र भयो। पीडित तिनै जना सहदेव दाजुभाई हुन्।

मंगलसैन गाविस-५ की २६ वर्षीया सरस्वती नेपालीलाई ०६९ जेठ ५ गते ऋषिदह गाविस-५ का २२ वर्षीय पवन धामीले मंगलसैनको खुल्ला मञ्चमा दुर्यवहार गरे। सरस्वतीले आफूमाथि दुर्यवहार गरेको भन्दै ०६९ जेठ ५ गते नै अस्थायी प्रहरी पोष्ट मंगलसैनमा जाहेरी दिइन्। जाहेरी दिइलगतै प्रहरीले धामीलाई सोही दिन बेलुकी नै गिरफतार गय्यो। धामीले आफूले गरेको गलित स्वीकार गर्दै दुवै पक्षबीच ०६९ जेठ ६ गते अस्थायी प्रहरी पोष्टमा मिलापत्र भयो।

बाजुरा

बाँधु गाविस-२ धिमका ६२ वर्षीय बाँका सार्की र उनकी बुहारी ३५ वर्षीया चिनकला सार्कीलाई ०६९ असार ५ गते साँझ सोही गाविस-२ का बमबहादुर रावतले कुटिपिट गरे। बमबहादुर रावतकी बहिनी सीता रावतले आफ्नो खेतबारीमा घाँस काटिरेका बेला किन काटेको भनी सोध्दा बमबहादुरले आफूहरूलाई जातीय विभेदपूर्ण गालीगलौज गर्दै कुटिपिट गरेको सार्कीले बताए। बमबहादुरले भने आफूलाई गालीगलौज गरेकाले सहन नसकी हातपात भएको बताए। कुटिपिटबाट घाइतेहरूको कोल्टीस्थित प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा ०६९ असार ६ गते प्रार्थमिक उपचार पश्चात ०६९ असार १० गते जिल्ला अस्पतालमा भयो। पीडित सर्कीले ०६९ असार १२ गते न्यायका लागि पहल गरिदिन आग्रह गर्दै इन्सेक जिल्ला कार्यालय बाजुरामा निवेदन दिए। निवेदन आएपछि इन्सेक जिल्ला कार्यालयको पहलमा कानुनी परामर्शका आधारमा सोही दिन ०६९ असार १२ गते अपरान्ह जिल्ला अदालत, बाजुरामा फिराद पत्र पेश गर्न सहयोग गर्यो। हाल उनीहरूको मुद्दा जिल्ला अदालतमा विचाराधीन छ। पीडितहरूले प्रहरीलाई लिखित उजुरी भने दिइन्। प्रहरीमा जानकारी भएपछि जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरीले दुवैपक्षलाई कार्यालयमा फिकाएर ०६९ असार ११ गते मिलापत्रको प्रयोग गरेको थियो।

बकाड

पौवागढी गाविस-८ कडेलका ३१ वर्षीय वाजीलाल विकले होटलमा चिया खाई सफा नगरेको आरोपमा ०६९ वैशाख १३ गते बिहान सोही गाविस-७ का ५५ वर्षीय लालबहादुर भण्डारीले दुम भन्दै अपशब्द प्रयोग गरी गाली बेइज्जत गरे। पीडितले सोही दिन

ईलाका प्रहरी कार्यालय छन्नामा उजुरी दिए। उजुरीपछि प्रहरीले आरोपित भण्डारीलाई ईलाका प्रहरी कार्यालय छन्नामा बोलाई सोधपुछ गर्दा अबदेखि गाली बेइज्जती नगर्ने भनी माफी मागेछि दुवै पक्षवीच ०६९ वैशाख १३ गते मिलापत्र गराइयो।

रायल गाविस-४ देउराका २५ वर्षीय रमेशबहादुर सार्की तेल किन्न पसल भित्र गएको आरोपमा ०६९ जेठ ५ गते सोही गाविस-७ का ३९ वर्षीय राजु भण्डारीले ढुम भएर पसल भित्र प्रवेस गर्ने भन्दै गाली बेइज्जत गरे। पीडितले सोही दिन ईलाका प्रहरी देउरामा उजुरी दिए। उजुरीपछि प्रहरीले आरोपितलाई सोधपुछ गर्दा उप्रान्त गाली बेइज्जती नगर्ने भनी माफी मागेछि दुवैपक्ष विच ०६९ जेठ ६ गते मिलापत्र भयो।

आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार संरचना, सम्पत्ति क्षति अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधरबाट कैलाली

आफूहरूले आहवान गरेको बन्दको अवज्ञा गरेर सवारी चलाएको भन्दै ०६९ वैशाख २९ गते अखण्ड सुदूरपश्चिम बन्दकर्ताहरूले कोटातुल्सीपुर गाविस-१ मुडा बजारमा से १.त. ४२४४ नम्वरको टेक्टरलाई आगजनी गरे। आगजनीबाट ट्याक्टर पूर्ण रूपमा क्षति भएको ईलाका प्रहरी कार्यालय लम्कीका इन्स्पेक्टर चक्र शाहले जानकारी दिए। सोही ठाउँमा अखण्ड सुदूरपश्चिमका कार्यकर्ताहरूले से.१.त १४५१ टेक्टरलाई तोडफोड गरेको ईलाका प्रहरी कार्यालय लम्कीका इन्स्पेक्टर शाहले जानकारी दिए। आदिवासी जनजाति कार्यकर्ताहरू ०६९ वैशाख २९ गते टीकापुरबाट धनगढीतर्फ आइहेको समयमा कोटातुल्सीपुरमा टेक्टर रोकन लगाएर अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर कार्यकर्ताहरूले ट्याक्टरमा आगजनी गरेका थिए। ईलाका प्रहरी कार्यालय सुखडका इन्स्पेक्टर कर्ण चन्दले आगजनी भएको साधनको मुचुल्का तयार गरी ०६९ असार ७ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय कैलालीमा पठाएको बताए। हालसम्म पीडित पक्षले क्षतीपूर्ती पाउन नसकेको पनि चन्दले बताए।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीमा कार्यरत प्रहरी जवानले अनिश्चिकालीन बन्दको अवज्ञा गरी मोटरसाइकल चलाएको आरोपमा ०६९ वैशाख २५ गते अखण्ड सुदूरपश्चिम पक्षधर कार्यकर्ताहरूले उनले चलाएको से.१.च ८६३५ नम्वरको मोटरसाइकललाई धनगढी चौराहमा आगजनी गरे। जिल्ला प्रहरीले मोटरसाइकल प्रयोग गर्ने प्रहरी जवानको नाम भने खुलाएन। प्रहरीले प्रयोग गरेको निजी प्लेट नम्वरको गाडी कागजात नभएको र चोरीको गाडी प्रहरीले चलाएको भन्ने थाहा पाएपछि आगजनी गरिएको अखण्ड सुदूरपश्चिमका आन्दोलन परिचालन समितिका संयोजक गोपाल देउवाले जानकारी दिए। आगजनीबाट मोटरसाइकल पूर्ण रूपमा क्षति भएको थियो। आगजनीमा संलग्न भएकाहरूलाई प्रहरीले गिरफ्तार गरेन।

डोटी

अखण्ड सुदूरपश्चिमको माग राखी ०६९ वैशाख १७ गते देखि डोटीमा सञ्चालन गरिएको अनिश्चितकालीन बन्दको अवज्ञा गरी सवारी साधन चलाएको आरोपमा ०६९ वैशाख २० गते दिपायल सिलगढी नपा-४को थाप्लामा से १ प ६५० नं को सफारी जीप, ०६९ वैशाख २० गते ना.३.ख. १४० नम्वरको ट्रकमाथि आन्दोलनकारीहरूले ढुगामुढा प्रहार गर्दा दुवै सवारीसाधनको अगाडीका सिसामा क्षति पुर्यो। यसैगरी ०६९ वैशाख २१ गते नेपालगञ्जबाट अछाम जाई गरेको महाकाली यातायातको म. १. ख. ४६४ नम्वरको यात्रुबाहक बस, ०६९ वैशाख २१ गते धनगढीबाट सिलगढी नपा-७ कैलाली जाई गरेको ना. २. ख. ६९५० नम्वरको सुदूरपश्चिम यातायातको बसमा दिपायल सिलगढी नपा-७ कुलपातेमा आन्दोलनकारीहरूले ढुगामुढा प्रहार गर्दा बसको अगाडीको भाग र बीचतिरका सिसाहरू फुटेका थिए। यसैगरी बन्दको अवज्ञा गरी सवारी साधन चलाएको आरोपमा ०६९ वैशाख २४ गते साँझ दिपायल सिलगढी नपा-७ कुलपातेमा नम्वर दुई सडक डिभिजन कार्यालय कुलपाते दिपायलको से. २. प. ४७२६ नम्वर, से.२.प. ६८४१ नम्वर र दिपायल सिलगढी नपा-१२ का लालबहादुर बलायरको नयाँ वनटेष्ट मोटरसाइकल आन्दोलनकारीहरूले नियन्त्रणमा लिई जलाए।

थारुहटबाट

कैलाली

नारायणपुर गाविस-४ का नृप कुडार र नारायणपुर गाविस-४ का दिलबहादुर कडायतले बन्दको अवज्ञा गरि मोटरसाइकल चलाएको भन्दै ०६९ जेठ ३ गते थारुहटका कार्यकर्ताहरूले कुडारको से.१.प.९८०८ नम्वर र कडायतको से.२.प.९०८ को मोटरसाइकलाई पथरेया गाविस-३ स्थित चौलागाई राईसमिल अगाडीको बाटोमा रड प्रहार गरी तोडफोड गरे। पीडित कुडारले १ लाख ६५ हजार रुपैयाँ क्षतीपूर्ती उपलब्ध गराई दिन भनी ०६९ जेठ ७ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय धनगढीमा निवेदन दिए। हालसम्म पीडितले क्षतीपूर्ती पाउन सकेका छैनन्।

आफूहरूले आहवान गरेको बन्दको अवज्ञा गरेको भन्दै से १ च ३१ नम्वरको मोटरसाइकललाई ०६९ जेठ ४ गते थारुहटका कार्यकर्ताले पथरीया गाविस-३ अमौरीमा आगजनी गरे। आगजनीबाट मोटरसाइकल पूर्ण रूपमा क्षति भएको अवस्थामा फेला पारेको ईलाका प्रहरी कार्यालय लम्कीका इन्स्पेक्टर चक्र शाहले जानकारी दिए। मोटरसाइकलमा आगजनी भएको भए पनि पीडित पक्षले आफूहरूलाई कुनै जानकारी नगराएको इन्स्पेक्टर शाहले बताए। यसैगरी ०६९ जेठ ४ गते थारुहटका कार्यकर्ताहरूले भे.१.त ८४९ नम्वरको ट्याक्टरलाई लम्की टीकापुर सडक खण्डमा तोडफोड गरे। तोडफोडबाट ट्याक्टरमा सामान्य क्षति भएको ईलाका प्रहरी कार्यालय लम्कीले जनायो।

टीकापुर नपा-९ का वीरबहादुर खड्काले बन्दको अवज्ञा गरेको आरोपमा ०६९ जेठ ४ गते थारू संघर्ष समितिका

कार्यकर्ताहरूले उनको नाममा रहेको से. २.प ३७४९ नम्वरको मोटरसाइकललाई टीकापुर बजारमा तोडफोड गरे। तोडफोडबाट मोटरसाइकलमा सामान्य क्षति पुगेको इलाका प्रहरी कार्यालय टीकापुरले जानकारी दियो। पीडितले तोडफोडमा संलग्न पक्ष वा व्यक्तिका नाममा उजुरी दिएनन्।

कञ्चनपुर

सुडा गाविस- ५ सुन्दरपुरका ४१ वर्षीय मोहन सिंह खत्रीले बन्दको अवज्ञा गरी मोटरसाइकल चलाएको आरोपमा ०६९ जेठ ४ गते थारु संघर्ष समितिका कार्यकर्ताहरूले सुडा गाविस- १ पूर्वपश्चिम राजमार्ग लालपुरमा उनको म.१.प. १९४० नम्वरको मोटरसाइकल माथी लाठी प्रहार गरी तोडफोड गरे। तोडफोटबाट सिंहको मोटरसाइकलको अगाडीको भागमा र हेडलाइटमा क्षति भएको थियो। पीडित खत्रीले तोडफोड गर्नेलाई कारबाही र क्षतिपूर्तीको माग गर्दै ०६९ जेठ ४ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय कञ्चनपुरमा निवेदन दिएको भए पनि हालसम्म कुनै पनि सुनवाइ नभएको पीडितले बताए।

सुडा गाविस- ५ सुन्दरपुरका ४१ वर्षीय भगिरथ जोशीले बन्दको अवज्ञा गरी मोटरसाइकल चलाएको भन्दै ०६८ जेठ ६ गते थारु संघर्ष समितिका कार्यकर्ताहरूले सुडा गाविस- १ स्थित पूर्वपश्चिम राजमार्ग लालपुरमा उनको म.१.प ३७९५ नम्वरको मोटरसाइकल तोडफोड गरे। तोडफोटबाट मोटरसाइकलको अगाडी र पछाडीको भागमा क्षति पुगेको थियो। महेन्द्रनगर बजारबाट औषधी ल्याई घर आइरहेको अवस्थामा उनको मोटरसाइकलमा तोडफोड गरिएको थियो। पीडितले कतै पनि उजुरी नदिएको बताए।

जिल्ला स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

अछाम

सिद्धेश्वर गाविस-१ की ७० वर्षीया जौमती स्वारको समय मै उपचार नपाउदा ०६९ जेठ १ गते मृत्यु भयो। अखण्ड सुदूरपश्चिमको माग गर्दै ०६९ वैशाख १४ गतेदेखि जारी आन्दोलनका कारण समयमै उपचार गर्न नपाउदा उनको मृत्यु भएको आफन्तहरूले बताए। रक्त अल्पताको विरामी स्वारलाई उपचारका लागि ०६९ जेठ १ गते वयलपाटा अस्पताल ल्याइए पनि अस्पतालले थप उपचारका लागि जिल्ला अस्पतालमा रेफर गरेको भएपनि बन्दका कारण समयमै सवारी साधन नपाउदा बाटोमै ज्यान गएको मृतकका आफन्तले बताए। मृतकका आफन्तहरूले ०६९ जेठ २ गते स्थानीय बुढीगङ्गा नदीमा दाहास्सकार गरेका थिए।

बारला गाविस-१ की ४२ वर्षीया जसुदेवी खनालको स्थानीय उपस्वास्थ्य चौकीमा स्वास्थ्यकर्मी नुहुँदा उपचार नपाएर ०६९ जेठ १४ गते ज्यान गयो। सोही दिन विहान घरमै बच्चा जन्माएकी खनाललाई अत्याधिक रक्तश्वाव भएपछि आफन्तले उपचारका लागि उपस्वास्थ्य चौकी पुऱ्याएका थिए। उपस्वास्थ्य चौकीमा स्वास्थ्यकर्मी कोही पनि नहुँदा उनले उपचार पाउन सकिनन्। उक्त स्वास्थ्य चौकीमा

कार्यरत अनमी कल्पना डाँगीको सरुवा दाढ भएको र अहेव रोशन यादव पनि त्यो दिन स्वास्थ्य चौकीमा नभएको बताइयो। स्थानीयहरूले स्वास्थ्यकर्मीमाथि दुर्योहार गरेकाले स्वास्थ्यकर्मी स्वास्थ्य चौकीमा बस्न मन नपाउने जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, अछामका जनस्वास्थ्य निरीक्षक भनक दुगानाले बताए। पीडित पक्षले कतै उजुरी गरेन। अहेव रोशन आदवले भने खनाललाई स्वास्थ्य सस्थामा नै नपुऱ्याएको दावी गरे।

बाजुरा

कैलाशमाण्डौ गाविस-३ की १७ वर्षीया टिउकी बिक्को ०६९ जेठ १५ गते प्रसूति सेवा नपाएका कारण मृत्यु भयो। सुदूरपश्चिम आमहड्तालका कारण यातायात सेवा ठप्प भएकाले ०६९ जेठ १३ गते व्यथाले च्यापे की वि.क.लाई उनका परिवारले तत्काल सुविधा सम्पन्न अस्पतालमा लैजान सकेनन्। आपतकालीन अवस्थामा हारगुहार गरेर ०६९ जेठ १३ गते नै उनका परिवारहरूले ट्याक्टरमा राखेर उनलाई अछामस्थित वयलपाटा अस्पताल पुऱ्याएका थिए। वयलपाटाका चिकित्सकले उपचार गर्न नसकिने बताएपछि विरामीलाई अछाम जिल्ला अस्पतालमा पुऱ्याएकै भोलिपल्ट उपचार हुन नसकेपछि मृत्यु भएको पती धन विकले बताए।

सरकार र नेकपा माओवादीले २०६३ मझसिर ५ गते विस्तृत शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेपछि सशस्त्र द्वन्द्वको औपचारिक रूपमा अन्त्य त भयो। तर, सम्झौतामा उल्लेख भएबमोजिम बलपूर्वक बेपत्ता

पारिएका मानिसहरूको अवस्था ६० दिनभित्र

सार्वजनिक गरिने प्रतिबद्धताको

कार्यान्वयनको प्रतीक्षामा पीडितका परिवार छन्।

यस पुस्तकमा राज्यपक्षबाट र

तत्कालीन विद्रोही

पक्षबाट गरी बलपूर्वक

उनीहरू कहाँ छन् ?

भाग ३

बेपत्ता पारिएका ५ सय ३५ जनाको अद्यावधिक विवरण समाविष्ट छ। शान्ति सम्झौता भएको चार वर्ष पुऱ्या पनि उनीहरूको अवस्थाका पता लगाउने कार्यमा राज्य तथा राजनीतिक दलले उल्लेख्य काम गर्न सकेका छैनन्। त्यसैले हामी सबैले सोधाँ- उनीहरू कहाँ छन् ?

सुदूरपश्चिम क्षेत्रमा सम्पन्न विविध क्रियाकलापहरू

जिल्ला स्तरीय प्रतिस्पर्धात्मक कार्यक्रम

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) धनगढीको आयोजनामा ०६९ असार १४ गते बाल अधिकार प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालित पाच ओटा विद्यालयको सहभागीतामा जिल्ला स्तरीय बक्तृत्वकला प्रतियोगिता सम्पन्न भयो। बालअधिकार संरक्षणमा शिक्षक तथा अभिभावकको भूमिका विषयक बक्तृत्वकला प्रतियोगितामा पाँच ओटा विद्यालयका दश जना बालबालिकाहरूले प्रतिस्पर्धामा भाग लिएका थिए। बालअधिकार संरक्षणमा शिक्षक तथा अभिभावकको भूमिका विषयक बक्तृत्वकला प्रतियोगिता इन्सेक क्षेत्रीय कार्यालयका प्रलेख अधिकृत कृष्ण विकको सभाध्यक्षमा सम्पन्न भएको कार्यक्रमको प्रमुख अतिथि राष्ट्रिय उमाविका प्राचार्य रामछविला चौधरी रहेका थिए। बक्तृत्वकला निष्पक्ष तथा निर्णायक बनाउन पाँच सदस्यीय निर्णायक मण्डल गठन गरिएको थियो। निर्णायक मण्डलमा श्री वेहडाबाबा उमाविका शिक्षक खेमराज बजगाईको संयोजकत्वमा पहलमानसिंह मेमोरियल उमाविका शिक्षक प्रेम सुवेदी, श्री फुलवारी उमाविका शिक्षक महादेव जोशी, ठेकराज उमाविका शिक्षक भक्तराज राना र दरख राष्ट्रिय उमाविका शिक्षक दिपकराज गौतम सदस्य रहेका थिए। बालअधिकार संरक्षणमा शिक्षक तथा अभिभावकको भूमिका विषयक बक्तृत्वकला प्रतियोगितामा सहभागी पाँच विद्यालयका १० जना प्रतिस्पर्धीमा फुलवारी उमाविका छात्र सुरेन्द्र खड्का प्रथम, पहलमानसिंह मेमोरियल उमाविका छात्रमानवहादुर घर्ती मगर र तृतीय राष्ट्रिय उमाविका छात्र लक्ष्मण सुनार र सान्त्वना ठेकराज उमाविका छात्रा सुनिता बोहराले पाएकी थिएन। प्रथमलाई ३ हजार, द्वितीय २ हजार, तृतीयलाई १ हजार र सान्त्वना ५ सय रुपियाँ बराबरको पुरस्कार वितरण गरेको थियो। प्रथम, द्वितीय, तृतीय र सान्त्वना स्थान हासिल गरेकाहरूलाई पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र कार्यक्रमका प्रमुख

अतिथि राम छविला चौधरी, कार्यक्रमका सभापति इन्सेक प्रलेख अधिकृत कृष्ण विक र बालअधिकार सचेतना समूहका अध्यक्ष तथा राष्ट्रिय उमाविका छात्र खेमराज अवस्थीले पुरस्कार वितरण गरेका थिए।

अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय धनगढीको आयोजना तथा इन्सेक जिल्ला कार्यालय बैतडीको सयोजनमा “महिलाअधिकारको अवस्था र सरोकारवाला

कार्यक्रममाथि प्रकाश पाईँ इन्सेक क्षेत्रीय संयोजक खड्कराज जोशी

निकायको भूमिका” विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०६९ जेठ २४ गते इन्सेक सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय धनगढीका क्षेत्रीय संयोजक श्री खड्कराज जोशीको सभापतित्व तथा बैतडी प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोविन्दमणी भुर्तेलको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न भयो। सो अन्तरक्रिया कार्यक्रममा १० जना महिला र २६ जना पुरुष गरी जम्मा ३६ जना सहभागीहरूको उपस्थिति रहेको थियो। अन्तरक्रिया कार्यक्रमको सञ्चालन इन्सेक बैतडीका जिल्ला प्रतिनिधि शेरवहादुर चन्द्रले गरेका थिए भने स्वागत मन्तव्य सहित कार्यक्रमको उद्देश्य माथि कार्यक्रमका सभापति तथा इन्सेक स.प.क्षेत्रीय कार्यालय धनगढीका क्षेत्रीय संयोजक श्री खड्कराज जोशीले प्रकाश पार्नु भएको थियो। कार्यक्रम माथी प्रकाश पाईँ नेपालमा महिलाहरूको अधिकार, वर्तमान अवस्था, महिलाअधिकारको संरक्षण गर्दा आईपर्ने समस्या र समाधानका उपाय तथा सरोकारवालाको भूमिका बारे विचार व्यक्त गरिएको थियो। त्यसैगरी कार्यक्रमका विभिन्न सरोकारवाला निकायका सहभागीहरूले महिला अधिकारको वर्तमान अवस्था, उनीहरूले भोगिरहेका समस्या, समाधानका उपायहरू बारेमा तथा सरोकारवाला निकायहरूले खेलिरहेको भूमिकाका बारेमा आ-आफ्नो धारणा व्यक्त गरेका थिए। कार्यक्रमलाई केन्द्रित बनाउन इन्सेक

जिल्ला स्तरीय प्रतियोगिताका सहभागीहरू, कैलाली

जिल्ला प्रतिनिधि शेरबहादुर चन्दले जनवरीदेखि मे २०७२ सम्मको बैतडी जिल्लामा घटेका महिलाओं अधिकारसँग सम्बन्धित घटनाहरूको विवरण प्रस्तुत गर्न भएको थियो।

हाते होजियारी तथा हाउस वाइरिङ तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) डडेल्धुरा र घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति डडेल्धुराद्वारा सञ्चालित तीन महिने हाते होजियारी तथा हाउस वाइरिङ तालिमको ०६९ असार ११ गते सदरमुकाममा समाप्त भयो। उक्त समाप्त कार्यक्रममा इन्सेक क्षेत्रीय कार्यालय धनगढीबाट पनि सहभागिता रहेको थियो। तालिम समाप्त कार्यक्रम जिल्ला विकास समिति डडेल्धुराका निमित्त स्थानीय विकास अधिकारी युवराज अर्यालको सभापतित्व र सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी दलबहादुर बोहराको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न भएको थियो। इन्सेक क्षेत्रीय कार्यालय धनगढीका सहायक अधिकृत कृष्ण विकले कार्यक्रममा स्वागत गर्दै कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश पार्नु भएको थियो। प्रशिक्षार्थीका तर्फबाट मञ्जु रैकाल र यादव दमाईले इन्सेकले आफूहरूलाई तालिम दिएर आत्मनिर्भर बन्नका लागि सहयोग

पुऱ्याएको बताए। यसैगरी प्रशिक्षकहरू पदमा साहू जनकराज जोशीले तीन महिने तालिमले व्यवसाय गर्न चाहनेहरूलाई महत्वपूर्ण सहयोग पुगेको बताए। यसैगरी कार्यक्रमका प्रमुख अर्थित सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी दलबहादुर बोहराले विपन्न समुदाय हलिया, कमैयाका बालबालिकाहरूलाई सिपमुलक तालिम दिएर क्षमता अभिवृद्धी गर्न सकेमा पछाडी पारिएको समुदायको समान विकास गर्न सकिने धारणा व्यक्त गरेका थिए। कार्यक्रमका अर्थित जिल्ला शिक्षा अधिकारी खुविराम अधिकारीले मुक्त हलियाका बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच अभिवृद्धी गर्न र उनीहरूलाई राज्यको मूल प्रवाहमा समेट्न सकिएमा सामाजिक परिवर्तन सम्भव भएको विचार व्यक्त गरे। अमरगढी नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत नारायण प्रसाद पाण्डेले मुक्त हलिया, दलित, महिला लगायतका समुदायको सिप विकासका लागि नगरपालिका सहकार्य गरेर अघि बढन तयार रहेको प्रतिबद्धता जाहेर गर्नु भएको थियो। हाते होजियारी तालिममा सहभागी ९ जना र हाउस वाइरिङ तालिममा सहभागी १० जनालाई प्रमुख तथा विशिष्ट अर्थितहरूद्वारा प्रमाणपत्र वितरण गरिएको थियो। कार्यक्रमका सभापति एवम् निमित्त स्थानीय विकास अधिकारी युवराज अर्यालले जिल्ला विकास समिति स्थानीय सरकारको हैसियतले आर्थिक रूपले विपन्न समुदायको क्षमता विकासका लागि सहकार्य गरेर अघि बढन तयार रहेको बताउदै कार्यक्रमको विधिवत रूपले समाप्त गर्नु भएको थियो।

प्रेश विज्ञप्ति

विगत पञ्च दिन यता अखण्ड सुदूर पश्चिम तथा विगत केही दिन यता यारुहट/थारुवान प्रदेशको मानवाहरू लिएर भैरहेको आन्दोलनका का सम्बन्धमा हाँगी तपसिलका संघ संस्थाहरूको गम्भीर ध्यान आकर्षण भएको छ। यसै सम्बन्धमा हाल विकसित भैरहेको घटनाक्रमति हाँगी धारणालाई यस प्रेश विज्ञप्ति माफत तावज्ज्ञनक गरेका छौ।

१. विगत लामो समयदेखी भैरहेको बन्दका कारण यस क्षेत्रको जनजीवन प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित भएको छ। बन्दका कारण शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत स्वतन्त्र रूपमा हिड्डल गर्न पाउने नागरिकको अधिकारहरू कुण्ठीत भएकोले बन्दलाई तत्काल फिर्ता लिई जनजीवन सामान्य बनाउन आन्दोलनकारी पक्षहरूलाई आव्वान गर्दछौ।

२. बन्दको क्रममा विगत केही दिन यता विकसित भैरहेको घटनाक्रमहरू तथा आज धनगढी कैलाली जिल्लाका केही स्थानहरूमा भएको भडपका घटनाहरूले यस क्षेत्रको सामाजिक सद्भाव खलवलिने तथा सम्प्रदायिक दिसा बढान सक्ने अवस्था देखिएकोले आन्दोलनकारी सैवे पक्षलाई संयमता अपनाउन तथा जिम्मेवार बन्नी सामाजिक सद्भाव कायम गर्न सैवे पक्षहरूलाई आव्वान गर्दछौ।

३. आन्दोलनका क्रममा रिपोर्ट गरिरहेका संचारकर्ता तथा आन्दोलनको अनुगमन गरिरहेका अधिकारकमितील माथि हातापात गर्ने तथा यारुहट गर्ने थुप्रे घटनाहरू पार्ने यस विच देखिएकोले यस्ता घटनाहरूको हामि धोर भत्सेना गर्दछौ। यस्ता निन्दनिय घटनाहरू जुनसुकै पक्षबाट भएको भएता पनि तत्काल बन्द गर्न तथा मानव अधिकारको सम्मान तथा सरकार गर्न सम्बन्धित पञ्चरको ध्यान आकर्षण गर्दछौ।

४. आन्दोलन तथा विकासको समाधान खोजन आन्दोलनकारी सैवे पक्षहरूलाई आव्वान गर्दछौ। साथै यस क्षेत्रमा सम्बन्धित विकासको समाधान खोजन आन्दोलनकारी सैवे पक्षहरूलाई आव्वान गर्दछौ। साथै यस क्षेत्रमा सम्बन्धित विकासको समाधान खोजन आन्दोलनकारी सैवे पक्षहरूलाई कायम राख्दै यस क्षेत्रको जनजीवन सहज र समान्य बनाउन सैवै आफ्को क्षेत्रबाट भूमिका खेल यस क्षेत्रका सम्पूर्ण राजनीतिक दल, संचारकर्म, संघ संस्था, उद्योगी व्यापरी सैवे कैलालीको नागरिक समाज हार्दिक आव्वान गर्दछौ।

१. धर्म राज पाठक अध्यक्ष, लोकतन्त्र र शान्तिका लागि नागरिक समाज कैलाली

२. रंगा राम पाठ्याय अध्यक्ष, नेपाल वार एशोसियसन कैलाली

३. राज कमार चौधरी प्रशासन अधिकृत, इन्सेक सूचीय कार्यालय धनगढी

४. सूर्य बहादुर भण्डारी अध्यक्ष, काहुराष्ट्र नेपाल कैलाली

५. धनपती धुङ्गेल अध्यक्ष, फाया नेपाल

६. शेर बहादुर वस्तेत केन्द्रिय सदर्य, राष्ट्रिय मानव अधिकार एलायस

७. विष्वलाल विश्वकर्मा क्षेत्रीय संयोजक, दलित तेर सरकारी संस्था महासंघ सुप क्षेत्रीय कार्यालय

८. सावित्री चिमिर अध्यक्ष, दलित महिला अधिकार मञ्च

९. चित्रा पानेर अध्यक्ष, एडजस कैलाली

१०. सुरेश विक जिल्ला कार्यक्रम व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्रिय दलित समाज कल्याण संघ कैलाली

११. पार्वती आपाए प्रापासिक्य अधिकृत, राष्ट्रिय दलित नेटवर्क

१२. यागेन्द्र पीडेल फिल्ड कोअडिनेटर दलित महिला संघ

१३. हर्क पार्की सदस्य, नव प्रतिभा समाज

मिति : २९ वैशाख २०७९